Тургун Жума

ЫРЧЫ МӨЛ БУЛАК

Тургун Жума

ЫРЧЫ мел БУЛАК

«Бийиктик»
Бишкек - 2014

УДК 821.5
ББК 82 (Ки4)
Ж 52

Жумаев Тургунбай.
Ж 52 Ырчы мел булак. Ырлар. Бийик-
тик. - Б.: -248 бет.

ISBN 9967-165-231-2

Ж 47000200-14 УДК 821.5
ББК 82(Ки4)

ISBN 967-165-231-2 ©Жумаев Т., 2014

ЭРУКЗАРДЫН АКЫНЫ

Баткен жергеси - сулуулуктун, улуулуктун, аруулуктун, бийиктиктин, сырдын, ырдын, таланттын ааламы женин тээ жаштайыман жакшы билем. Ар жыл сайын врук гулдвгвн маалда барып, эч бир кайталангыс сулуулугун квзумв чвгвруп алгым келет. Эсил кайран СССРдин доорунда эл акындары, залкар акындар Сооронбай Жусуев, Байдылда Сарногоев, Туменбай Байзаковдор менен бул куттуу ыйык мекенди туре кыдырып, далай талант эгелери менен жолуккан учурларым эсимден кетеби?

Ошондой жолугушууларда тапкан досторум Касымбай Бапов, Турабай Жороев, Атакул Жакыпов, Абдилаат Дооров, Айдарали Жапаров, Гыламидин Абдырахманов, Мурзапар Усен, Иматов Турдалы, булбул тацшык татынакай ырлардын ээси, жандай кврген иним, Кыргыз Республикасынын эл артисти Апас Жайнаковдор болсо, кийинчерээк Кыр-

гыз Республикасынын Улуттук жазуучулар Союзунун вице-президенти, катчысы болуп турганда тапкан таланттуу досум Тургун Жума бонду. Анын «кечиккен талантын» баамдап, жазуучулар Союзуна мучвлуккв сунуштаган, документтерин алып келип мага табыштаган, азыркы эл дел куйгвн, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кецешинин депутаты, кадырлуу агабыз Ташболот Балтабаев болгон эле.

Кийинчерээк биринин артынан бири чыккан «Кумар кез» (2002), «Сен бар учун» (2004), «Оо, суйуу» аттуу китептери мени келечектен квпту умуттвндургвн чыныгы акын менен жолуктурган. Айрыкча анын «Оо, суиуу» ыр турмвгундвгу ыр саптары калеми кадимкидей тешелуп, жетилген, ой-чабыты кецип, такшалган устат, мыкты акындын децгээлине есуп жеткенин туюндурган.

Тургун Жума талантын борбор калаабыздагы кайсы бир мыкты акындын мектебинен еркундвтпесв да, элетте журуп эле дуйнвлук адабияттын алптарынын,. Алыкул, Суйунбай, Сооронбай, Жолон, Турар, Курбанаалынын ырларынын ыргактарын терец ездештуруп, вз чыйырын, ез унун табууга аракеттенип, астейдил изденген акын.

Ырчы мел булак 1.3

Анын устуне, учурда Баткен облусунун борборунда, айрыкча Лейлек жергесинде чыгармачылык атаандаштыкты пайда кыла турган мыкты адабий чвйрэ бар. Ал чэйренун взегун тузгвндерду мен жогоруда зор сыймык менен атап еттум. Ошол чвиренун чыгармачылык беренеси - Тургун Жуманын кыргыз адабиятын байытууга аздыр, кептур салым кошкон ырлары болуп эсептелет.

Албетте, акындык шыктын дурт эткен отуна май тамызган анын капилет жолуккан махабат сезими сыяктанат.Акын «Ырчы мел булак» аттуу ырында:

«Ыр башаты - ырчы мел булак,
Куусун чертип мвлтур башаттын,
Шунча емурду ырсыз коротуп
Дил булакты муунтуп жашапмын!,»

- деп арман кылат. Менимче, акындын бул оюна толук кошулууга болот. Акындык ушунча дарамети бар туруп, кевдендвгу оргуштап, кайнап турган ыр саптарына кайдигер болуп коюу кылмышка тете иш болмок'

Эми акындын дилин аруулукка сугарып, керемет саптарга тушуктурган махабат кайрыктарына каирыла кетпесек туура

болбос. Акынбын «Оо, суйуу» ыр турмвгу 2002-2008-жылдардын аралыгында жазылганы менен, бир дем менен шыдыр, тез арада жазылгандай туюм берет. Ар бир ыр взунчв дуйне, взунчв арман, взунчв сыр, баян. Акын менен аны ашык кылган перизаттын бирибирине болгон ары ыйык, ары аруу, ары тунук сезимдери туркун боёктор менен чебер тартылат. Бул учурда Тургун Жума чыныгы чебер сурвткер:

«Алпак, аруу тилегин, да, назыц да,
Журвгумв назиктикти уюткан.
Кайда журдун кара квзун, моймолжуп,
Кайда журдун бир туш келбей
мурунтан?..»

О, капилеттен жолуккан суйуу! Сен ошон учун кереметсин! Сен ошон учун акындын журегун уйгу-туйгу кылып, сезим кылдарын кууге келтирет эмессицби?! Болбосо, акын минтип эч качан айта алмак эмес да:

«Кейпин кийил жалгыз калган кулуктун,
Кундвп-тундвп сени издедим, куйуктум.
Квп убадан, кылды мени убара,
Убарама кейибеимин, суйуктуум!»

Бул ыр саптары менен акын досум мен деген кыргыз акындарынын катарына, керек болсо алдына чыга алган. Мындан да мыкты саптарды жарата ала тургандыгына |мут жандырып, суктандырып турат.

Ал эти бул саптар ете чебер, поэзиянын ыйык штрихтери менен тартылган автопортрет туюлуп кетти мага:

«Аппак була ецдвнген балалыгым,
Аруулукту апакаи тацдан алган.
Агарганы чачымдын арман эмес -
Арзуусу мол ак суиуум сенде калган!»

Акын Тургун Жуманын бул жацы китеби, буюрса, окурман журтун ойго салып, аруу сезим тартуулап, мезгил жугун аркалай турган мыкты китеп болоруна беркумдей ишенип турам. Ошондуктан, акындык тагдыр досумду аруу махабат, ыйык суйуусунен тубелук айрыбасын дегим келет. Бар бол, Баткендин бал татыган еругундей таттуу ырлардын жаратманы! Китеп артынан китеп тартуулап, талантыца тамшандыра бер!

Маркабай ААМАТОВ.

акын, Кыргыз Республикасынын маданиятына эмгек сицирген ишмер, Кыргызстан Ленин комсомолу, Кыргыз Республикасынын Президентинин «Чыгармачылыкта жетишкен ийгиликтери учун» *сыйлыктарынын лауреаты.*

ОКУРМАНДАРГА

Ыр башаты-ырчы мел булак,
Куусун чертип мелтур башаттын,
Шунча емурду ырсыз коротуп,
Дил булакты муунтуп жашапмын.

Ыр дуйнесу чексиз мухиттей,
Тамчысымын мен бир булактын.
Элден алып куусун канаттын,
Окурманым, сага сыр ачтым.

Уурттагыла кашка булактан,
Журекжылып, пейил агарсын.
Кекурекке мээрим уялап,
Жан дунуйе мулде тазарсын.

Ыр дуйнесу тупсуз ааламдай.
Куусун угуп тунук башаттын,
Ырга айлантып аппак суйууну,
Мен силерди келет жашарткым.

КУМАР к е з

ырлар
жыйнагынан

ЖОЛУГУУНУ САМАЙМЫН

Максатына жетпей калган махабат,
Арман болуп, куйут болуп, ыр болуп,
Сенин гана атыц менен жашоодо,
Сенден башка бир жан билбес сыр болуп.

Сага кандай? бткен кундер мага азыр,
Кызыл кейнек, кырк ерум чач кезиидей.
Ошентсе да жашап жаткан ар бир кун,
Сен бар кездин бир кунундей сезилбейт.

Унута албай, тук кыя албай журемун,
Кеп сырга бай, сага кумар кезимди.
Медер тутуп, ыйык тутуп еткум бар,
Сенден тапкан тунук, акыл сезимди.

Делеерутуп ал сезимдин кумары,
Бир керууге, сыр чечууге журек зар.
Дагы жакшы кундердун бир кунундо,
Жолугаарбыз деген умут, тилек бар.

Сага деген зор кумардын кучунде,
Бир керууге, сыр чечууге дегдеймин.
Дагы жакшы кундердун бир кунунде,
Сага дагы жолугамбы билбеймин?

<u>Ырчы мел булак</u>

ЖАШОО

Кулкубузге кулкубуз окшошпосо,
А суйуубуз алоолоп от болбосо,
Бул жашообуз каяктан жашоо болсун,
Эки журек бири-бирин жоктошпосо.

Мейман келсе эшигин ачылбаса,
Дасторконун кецири жазылбаса,
Бул жашообуз каяктан жашоо болсун,
Бебек кулуп, кулку уйге чачылбаса.

r j

Жумаев Тургунбай

СЫРЬЩ КАЙСЫ?

Суу тубунде таш болуп жылтылдайсьщ,
Пиялада чай болуп кылкылдайсыц.
Кызыктырып назыца жан дуйнемду,
Оттой тартып езуне кырсылдайсьщ.

Эмур жолум чагылткан енумдейсун,
Кантсе дагы калбаган кенулдейсун-
Бийлеп алып, бийкеч ай, бут эркимди,
Кайып болуп кеткендей керунбейсун.

Этуп барат ейделеп емур кечум,
Кайда, качан болбосун кенулдесун.
Ээлеп алып бир езук кыялымды.
Анан качан сыр болуп тегулесуц?

Баштап коюп, буте элек ырымдайсьщ,
Эисеттирип, жете элек кырымдайсыи-
Качан канам назьща, наз кулкуне,
Тубу терен, купуя сырьщ кайсы?

ЫЙЫК СЫРДЫ САКТАЙ ЖУР

Наристедей пакиза гулум элек-
©зун гана тааныган унум элец.
Айдын нурун жамынып устубузге,
Арзып журуп бир жеткен тунум элен-

Ай жамальщ багынтып айдай тунуп,
Сен деп жашайм, дилим ак, оюм тунук.
Жараткандан мииден бир суранарым -
Тагдыр бизди кетпесин адаштырып.

Суйуубузге албайлы чан жуктуруп,
Мукам унду муунтуп тумчуктуруп.
Ыйык сырды сактай жур ыйык бойдон,
Керек болсо герден да ыргып туруп.

/У

8 Жумаев _*Тургунбай*_

СЕНДЕ БАР

Сенде бар, сенин тунук кездерунде
Муздун бир сыныгындай кулмундеген.
Бир мук бар башка адамга угулбаган,
Бир сыр бар башка адамга билинбеген.

Сенде бар, сенин аруу келбетинде,
Бир жыт бар башкаларга сезилбеген.
Бир ыр бар сен башкага ырдай элек,
Бир куу бар сен башкага черттирбеген.

Сенде бар, сенин назик ийменуунде,
Бир ыргак башка ыргактар *тец* келбеген,
Журекту ээ-жаа бербей ээликтирген,
Кол шилтеп кеткен менен чектелбеген.

Мен дайым ал ыргактан эргуу алып,
Ак тилек, арзууга ашык албуут кучмун.
©зунду езгече бир умут менен,
©руктер сейке таккан кезден куттум.

ТАЦДАНУУ ЫРЫ

Кезду кара! Уяльщкы молмолжуйт,
Мелтурундей майда жааган акжаандын.
Желди уялтып, желге аста таранган,
Чачты кара жылтырындай калтардын.

Эриндерчи аяр кулуп ирмелген!
Аппак жузук кудум езу ак танцын, -
Берип салган бир езуне чебердеп,
Жаратканга мен таи калдым, таи калдым!

Тулку боюн-эркин ескен эликтей!
Кашты кара кетигиндей тацкы айдын!
Аппак, кызгылт, пушту жана кырмызы,
Кейнектерук куп келгенин айтпагын.

Бул да азсынып назик ырды наз унду
Берип салган бир езуце аябс.-,
Жаратканга мен так калдым, тан калдым!
Бул дуйнеде барбы дагы арманын?!

Жумаев 7 t *й*

УГАСЫКБЫ?

Мукканып, ырдап берсем угасьщбы?
Жылдыздай сени суйуп калганымды,
Шунча емурум езуцсуз жалгандыгын,
Сага жетпей калуунун армандыгын
Бугун бир ырдап берсем угасьщбы?

Сени издеп келсем, мени угасьщбы?
Ай болуп, он бештеги айдай толуп,
Мандайьщ, маанайьщ да жарык болуп,
«Акылдан адашаарда акыл болуп
Берчи?» - деп келсем, мени угасьщбы?

Сезесинби, байкабай журесукбу?
Сен экениц куйутум, арман-мунум,
Сенсиз суум тугенуп калгандыгын,
Селдей ташкан журектун арман ырын
Угасьщбы, сыр бербей кулесукбу?

КЕЛБЕЙСИЦБИ?

Адаштыц, адашсан да келбейсикби?
Суйууден кусага жык кезук менен,
Шекердей ширин, набат сезук менен,
Седептей тунук, таза сезим менен,
Сен мени сен деп издеп келбейсикби?

Буулукпай, бир чечилип келбейсикби?
Кукурт тарткан ойлорду адаштырып,
Эксееден чыдам кетип саматтырып,
Бейкапар журекту бир так калтырып,
Сен мага ишенип бир келбейсикби?

8 Жумаев Тургунбай

КУМАР ТОЛО ЖООДУРАП К93УЦ ТУРСА

Поезд. Тамбур. Шака-шака-шака-шак,
Чыга калдыц мен тутун уйлеп турсам.
Кудай аай, кайда журдун бир туш келбе !
Калыптырсыи жаралып башкача бир
Сендей Сага жолукпай журек куса.

Уяльщкы айтылып жатты сездер,
Карап, карап таанышып жатты кездер.
Кете албастан тушалып бутту буттар,
Бул тамбурда мынчалык кандай кут бар!

Бу тамбурда, билбедим, кандай куч бар?
Кандай желе чырмады сени, мени?
Кездер кезге тартылып, аста, аста,
Акырындап журектун титиреги,
Басандоодо кол, буттун калтырагы,
Кезге ысык кейнегуидун дирилдеги.

Сездер сезге уланды кулку аралаш,
Токтобогон булактын шылдырынцай.
Кыт куйгандай уялап жан дуйнеме,
Мунайьщкы кез караш ширин сездер,
Барпынын баа жетпеген ышкы ырындай.

Болду, анан баары езук болуп калдьщ:
Оюм дагы, муцайьщ кулкум дагы,
Ырдайын деп таппаган ырым дагы,
Куткен олжом, энсеткен мулкум дагы,
Айтайын деп айта элек сырым дагы.

Кумар толо жоодурап кезун, турса,
Ышкы арттырып, маралдай езук турсан,
А журектер ээлигип ээ-жаа бербей,
Максатына жете албай минтип турса,
Убал кылып мен анан аруулукту,
Убайым жеп, а качан болом курсант?

Аттинай! Неге оилобой калдык шондо,
Поезд бул такси эмес экендигин,
Туш келген жерден тосуп чыгып алып,
Туше калып ой келген жерден кайра,
Ырыцды ырдап кала бере турган?
Аттинай, бир ойлобой койгонумду айт!
Сен дагы неге эстетип койбодун а?
Сен деле бир эстетип койбопсун да!

ПАРВАНА КЫЛБА

Кез куйет, сылайм кыялда кара чачындан,
Кадырьщ улук-калкымда сендей табылбас.
0зуце жетпей езегум куйет жалындап,
Бу тагдыр, билбейм, мынчалык неге мага кас!

Кун етсе дагы, жыл етсе дагы бексербес,
Коргошун сымал уюган ойдон жанчылам.
Менчелик эч ким баалабас сенин баркынды,
Бактыма менин жаралып калган перизат.

Сагынчым кучеп, сар-санаам такыр арылбай,
Арзуудан тапкан жараатым ейуйт куч апып.
Менчелик эч ким баркынды билбес деп журем,
Пайсалга салып, парвана кылба мынчалык.

ЖАЙЫЛАЙЫН ДАЛЫНА

Мен езумду такыр сенден беле албс і,
Же езунсуз жалын чачып жана алба ,
КерунЬестен кезге суйкум элесин,
Кекуректу ойлор мыкчып, басам жай.

Ушундайда келчи, узулбес умутум,
Ак пейилден, ак мандайын жарыла.
Эртек менен эрте туруп тараган,
Чачын болуп жайылайын далына.

УНУТПА

Жадатты мени кудук ой, ушак айыидар,
Мейли го дечи, кам сутту эмген пендебиз.
Экеебуз басчу жолдордун баары тосулган.
Кантебиз эми, кантебиз эми, кантебиз?

Булакка барчу чыйырды кеткен сел алып,
Кайрадан кантип салабыз ак жол, айтчы эми?
Бир жерде туруп, калдыкпы болбой санаалаш,
Кантебиз эми, кантебиз эми, кантебиз?

Жулунум бошоп, жулдуреп турам езуцсуз,
Жылт этип чыкчы нуруиду чачып булуттан.
Ансыз да жарым кенулум калсын кекелеп,
Умсунта кербе, умсунта керсе, умсунтпа?

Бирге еткерген кундер-тагдырда жаткан
ак тактар,
©нееру чындык жаз келсе енген уруктай.
Лаззатын татып ырахат алган кундерду
Унута кербе, унута кербе, унутпа!

ЭСТЕДИМ

Ай чыкты ай талаага мээрим чачып,
Алтын нурга чайылып эркеледик.
Ааламда жок айтунук кездерунден,
Акырын епкенумду бир эстедим.

Кун чыкты, кун нурунан дем, куч алып,
Кулундеп, кулкуге мае эркеледик.
Кунду эстеп, чоктой ысык эринииден
Кызганып епкенумду бир эстедим.

rj

Жумаев Тургунбай

АРУУЛУК ИЗДЕГЕН КҮНҮКМҮН

Эткен кун етту, екуму калды журекте,
Онойлук менен унутта калбас кундер ал.
Башка бир жанга керуне койбос жен эле,
Женден жен эле узуле койбос жиптер бар.

Келчи бир, жаным, кектемде
жаандай нешерлеп,
Жацы эле туулган баламдай мени суйунтуп.
Азапта журуп, акыры бугун чыдабай,
Аруулук издеп, алкынып чыккан кулукмун.

03УЦ БОЛУП КАРАЙЫН

Билбейм, неге? Ушунчалык сагынып,
Сени, ардагым, унута албай койдум да.
Аралашып, элесиц бут ишиме,
Эмнек гана болгум келбейт оюмда.

бзуц менен куну-туну бир болсом,
Деген ойду кантип гана танайын.
Кезду уялтып, керкемунду ашырган .
Кулагында сейкец болуп алайын.

Же эрте, кеч чачынды аста тараган,
Болсом бекен чан жуктурбас тарагьщ.
Чачьщ сылап, андан алып ырахат,
Кузгудегу дидарьща канаармын.

Калса дагы жашым кырга жакындап,
Сени такыр унута албай койдум да.
Же болбопмун бир емурлук эстелик -
Алмашылбас алтын шакек колунда.

Сен суктанган сулуулукка илешип,
Кездеруке аста жыла калайын.
Конуп алып карегиндин отуна,
Бут ааламды езуи болуп карайын.

БИЛЕ ЖУР

«Жумшак туш керуп жургун», - дедин дагы,
Эшикти акырын жаап чыгып кеттин-
Мага таштап сары санаа кусалыкты,
Журегумду тек жарып, тилип кеттин.

Тагдырга таштап коюп бут бардыгын,
«Сагынчын толуп-ташып жур»,- дединби?
Сагынчын кез жашындай мелт-мелт этип,
Сабылып, кыйналаарын билбединби?

Артта калып айлуу тун, гулдуу талаа,
Туйшук салып ыкшоолук ойго тунган,
Жургендурсун арманын кан дургутуп,
Кунде жаны туш келип тунгуюкка.

Алые, алые, алыстан ал кундердун,
Жаныргы кайрадан угуларын.
Суйуу болуп бир кун бир жолугарын,
Биле жургун, биле жур, билгин, жаным.

>

Ырчы мел бул. :

©ткен кундер - етелгесу ЭМУРДУН

Эткен бул кундер - етелгесу емурдун,
Сени эстетип аткан таидар - улук тан.
Жашаар кунум, ойлоор оюм бар туруп,
Кантип сени, кантип сени унутам!

Тушумде угуп унунду, назик кулкунду,
Таттуу ой менен ойгонгон тацым-ыйык таи-
Кусуру уруп кетпейби еткен кундердун,
Унунду сенин, кулкуиду сенин унутсам.

Эрке жел болуп сылабай калтар чачындан,
Тунук суу болбой чачылган аппак жузуце,
Эшилген кумдай эшилип барат емурум,
Неге эми тагдыр керсетту мага кучуну!

Буйрубай калса кайрадан сага жолугуу,
Кере албай калсам езумду кара кезунден,
Бирге еткен кундер тумардай ыйык деп билгин,
Тапканым - ошол, утканым - ошол емурде!

<u>Жума</u>ев Туі јунб, *I*

КЕЧ КУУГУМДВГУ ЖОЛУГУШУУ

Кырк биринчи станция. Кечигипмин,
Сен дагы. Поезд эчак етуп кеткен.
Кайткым жок, сенин дагы кайткьщ келбейт.
Убакыт етуп жатат чачты агартып,
Жаны жыл эски жылды эскирткендей.

Жуктер оор. Ойлор болсо андан да оор,
Бир тек кылып такса эгер нар кетергус.
Таш боор тагдыр куугумде тааныштырып,
Махабат стартына кеч келиппиз.

Тунжуроо. Теректердин шуудурагы
Журекту эзет, эзет, мундуу ырдай.
Вокзалдын сааты чык-чык, чачты агартып,
Эски жыл жаны жылды жакыртаарда.

Тагдырга эми арга жок. Кеч жолуктук,
Жаны жыл эски жылды эскиртээрде.
Теректердин мукамдуу мундуу ырын,
Унутпастан келип тур. Мен да келем.

Ырчы мел булак

А МЕНИ КЕЛЕБИ АЯГЫН?

Турна моюн сулуу кыз ырдап жатты,
«Мен сага таарынгым келет»,- деп,
Эстетип кара кез езунцу,
Же ойлоп койбогон мени бир.

Ачылбайт, капкачан жабылган,
Терезен шыкаалап мен етчу.
Балалык суйуумду унутпай,
Шыкаалайм дагы эле умуттуу.

Катылуу каттарык тумардай,
Четинде гул ескен кол жоолук.
Муунттук сезимди неге биз?
Раймалы, Бегимче болбодук.

Же такыр чыкканбы жадындан,
Кечки куз, айлуу тун, еруксар,
Мындагы муцканган мен байкуш,
Мен байкуш арген ун сага зар?

Аяимын дагы эле езуцду,
Эзунду туз кеткен шолоктоп,
«Кыялбайм мен сени, а бирок
Ата-энем кападар болот»,- деп.

w

<u>*Жумаев*</u> *Тург*

Кечки куз, айлуу тун, еруказар
Сагынтып сени да кыйнайбы?
Кайрылып, ал кунге качан бир
Мени да келеби аягын?

Аруу кыз ырдоодо берилип,
«Мен сени сагынгым келет»,-деп
Эстетип, кумар кез езуцду,
Кундерду кайрылып келбес бир.

КАНДАЙ ГАНА ЖОЛУГУШААР ЭКЕНБИЗ

Качан, кайдан жолугушаар экенбиз?
Жургендурсуи ез жолукдан адашпай,
Келер кундер-жазыла элек барактай,
Качан, кайдан жолугушаар экенбиз?

Качан, кантип жолугушаар экенбиз?
9чеер, ечпес булбулдеген биликтей,
Алга сурейт узуле элек умуттер,
Качан, кантип жолугушаар экенбиз?

Бар турпатык, кыялдарык жаз 6ot дон,
Журесукбу кулкук Дале наз бойдон?
Насибени неге бизге аз койгон?
Качан, кандай жолугушаар экенбиз?

Кептун бири аруу, назик жан элек-
Жанымда сен ечпей турган шам элек,
Бут бардыгы экеебузге так эле.
Ойлойм: кантип жолугушаар экенбиз!

Таттуу ойлор журекте орун талашып,
бзунду эстеп кечтер кирип так атып,
Ширин кыял сезимдерди тазартып.
Ойлой берем; жолугушаар бекенбиз.

?г

Жумаев ~ург

еткенду ЭСТЕП

Булак этип майда ерулген чачтарьщ,
Бир кун кызыл, бир кун аппак кейнекчен,
Сен келчусуи китеп кабьщ колуида,
А мен сени таанып жалан кейнектен.

Сабактабы, танаписпи, жолдобу,
Сенин барын мага болуп зор бакыт,
Жамальща, ажарыца эч тойбой,
Кылчак-кылчак карачумун уурданып.

Сен билчусуи, мен билчумун купуя
Не сыр барын, не ыр барын журекте.
Менин оюм - бирге болуу сени менен,
Арам ойду журектерге тунетпее.

Бар тапканым, бар билгеним сен болуп,
Балалыктын нарк-насилин туйбапмын.
Сен «уч» алсак сабагындан чейрекке,
Эжекейге «беш» койгун деп ыйлапмын.

Кезден кетпей кырк ерум чач элесин,
Бирде кызыл, бирде аппак кейнекчен.
©ткенду эстеп ырлар жазып келемин,
Медер тутуп ал ырларды бир буктем.

КҮТКҮН, ЖАНЫМ

Катыиды алдым, сагынганьщ туюнткан
Кара кезум, чыдамы жок татынам.
Кезге элестеп кезден аккан кез жашьщ,
Кайра-кайра, окуп кейип олтурам.

«Кабарын жок. Санаа тартып саргарып,
Айласыздан кагаз бетин толтурам.
Карааныңды бир керууге зар болуп,
Кусалыктан кайратымды жок кылам.

Сагынычым кучегенден куч алып,
Сен кенебей жургендейсуи еч алып,
А мен мында жалгыз тартып куйутту,
Азаптамын, отура албай тынч алып»,-

деп жазыпсьщ. Жудеттубу жалгыздык?
Санаага кеп алдырбачы, берметим.
Эсиндеби элдин жугу чыйралтып,
Туйшук тартып журген кунум кечээги?

Айылдагы кыздарга али жете элек,
Кейнек алып катып журем сага деп.
Менин дагы оюм жалгыз езуиде,
Ишти бутуп, жетсемби деп эртерээк.

Жумаев Тургунбай

Бутпес туйшук улам есуп, оолажып,
Зор демилге, зор максатка айланды.
Жетээр кундер жакындоодо марага.
Куткун, жаным. 2001. Май айы.

Тургунбайы Жуманын.

КЫШКА КАЛГАН СЕЗИМДЕР

Баркын билбей алоолонгон кундердун,
Биз адашып сапардагы максаттан,
Сезимдерди кышкы аязда муздаттык,
Куйуп-жандык челде мээни кайнаткан.

Качандыр бир, кайсыдыр бир чекиттен,
Учуп чыгып жарык чачып жаркырап,
Аруу ойлорду алдыма тегуп саларсын,
Жакшылыкты жамаатка айткан жарчыдай.

Качандыр бир, кайсыдыр бир сапарда,
Бир туш келип, угуп назик унунДУ.
Кубанычтан чарт жарылып кетпеймби,
Таап алып табылбасым - суйуумду?

Качандыр бир, кайсыдыр енуттен,
Аидып журуп караанныиды жоготпой,
Оро-пара келериме ишенем,
Жоктоп журуп эске тушкен жомоктой.

Баркын сезип оттуу кездин кечээги,
Кеп алагды болуп сапар - максаттан,
Сезимдерим кышкы аязда ушуду,
Куйуп барам мээ кайнаткан аптапта.

КАРЕГИМДЕ ЭЛЕСИЦ

Аппак жузун алоолонтуп дилимди,
Чаркка коюп курчуткандай сезимди,
Унута албай ойлуу жашап келемин,
Он бештеги Айдай толгон кезинди.

Алоо болуп алтын жузун албырган,
Ак нан жаап жаткан аппак тандырга,
Айдай кезиц карегиме тунетуп,
Тубелуктуу байлыгымдай калтыргам.

Уютулуп, кургатылган куруттай,
Ал кездерди эстеп, такыр унутпай
Жашап келем элесинди эш тутуп,
Умуттерду келер кунге сунуштап.

КАЙДА КЕТТИН

Кайда кеттин, сени издеп кайда барам?
Чолпон элен тунегун таштабаган.
Эт журектуу эзилтип, ачыштырып,
Кайда кеттин, сени издеп кайдан табам?

Журегуме тагаарга тумар элек,
Жан жыргаткан кулкун,е кумар элем.
Ак маралдай апакай карааныцдан,
Кубат алып, куч алып турар элем.

Жан адамга айтпаган сырым элек,
Мин кайрыктуу, мукамдуу ырым элек-
Кете бердин каректи карыштырып,
Кай сапарга билбедим, сыры терек-

Кайда кеттин, сени эми кайдан табам?
Бут мушкулун суйуунун таштап мага,
Азапты уйуп журекке, арманды уйу
Кайда кеттин? Сени издеп жалгыз барам.

ЫРДАП >KYP©M

Али эсимде, кек шибер белесинде емурдун,
Куттурбестен - нетпестен, бактым, сага
туш келдим,
Кыян-жаян жургенсуп булук салып сезимге,
Чачыратып ойлорду, келгенде да бир келдиц.

Чачкын ойду бир жерге жамдаштыра албадым,
Колум менен колуиду кармаштыра албадым.
Безе качып суйуунун азабынан, зарынан,
Же езуиду башкага алмаштыра албадым.

Тартынчаактык мунезду такыр жене албадым,
Бир пикир, бир чечимге такыр келе албадым.
Кармап алып апакай колдорундан жетелеп,
Сурап алып апандан, алып кете албадым,

Эми минтип езунжок, муздап журем,
периштем,
Акылдашаар жан таппай, сыздап журем,
периштем.
Адебинди аземи, келбетинди айтунук,
Эстен тана эскерип, ырдап журем, периштем.

ОТУЗ КҮН етпегендей

Жолуиду карай берип, карай берип,
Кун, айды санай берип, санай 5ерип,
Отуздун кырын ашып кетиптирмин,
Отуз кун етпегендей андан бери.

Отуз кун етпегендей андан бери,
Жолубуз качан кыйгач етсе дагы.
Ал кундер кайып учуп келсе деймин,
Ал кундер кайрадан бир жаралабы?

Ал кундер кайра баштан жаралса эгер,
Кадырлап, урмат кылып тосоор белек,
Башкача нурун чачып Ай, жылдыздар,
Башкача мелуун согуп тоонун жели?

Башкача мелуун согуп тоонун жели,
Чачтарынды тарамак, уйпаламак.
Тагдырды такыр эстен чыгармакпыз,
Бир келген зор бакыттан кур калбаска.

Жылды, айды санай берип, санай берип,
ЖолунДУ карай берип, карай берип,
Отуздан ашканымды сезбептирмин,
Отуз кун етпегендей андан бери.

rj

Жумаев Тургунбай

кекурректегу ДАРТ

Бир емур жан кыйнаган мээнетиме,
Бир тийген баасы кымбат сыйлыгымдай,
©зунду кысып-кысып кекурекке,
Кекурек дартымды айтып ырдагым бар:

«Шырт-шырт эткен шыбыртында жамгырдын,
Шарт-шурт баскан караанынды кере албай,
Капаланып, кайгы тартып миц жолу,
Карааныца мицжалынып келем ай.

Арасынан майин жааган ак кардын,
Ак пальточон элесицци кере албай,
Азаптамын, же угарга езун жок,
Арман куусун чертип коюп келем ай.

Апыстасыц, кез куйгузген кызгалдак,
Арзып журуп акыр бир кун жетемби ай.
Же болбосо жети кундук емурден,
Жецижоктой шаншып журуп етембу ай»

журектепг ЫР БОЛСУН

Кашы кара, чачтарын агыш баскан
(Элесимби же менин?) тааныш жигит,
Ойго баткан, журекту ачыштырып,
Кездеруце алган дейм кайдан кирип?

Тагдыр буйруп дагы бир бет келише,
Бет келише калса эгер виден азып,
Кездерунду чылк жум да, карегице,
Карегице суретун катып алчы?

Ал суретту бапестеп аяй кергун,
Кездерундун отунан кубат алсын.
Журегуне тымызын жылсын дагы,
Журектегу ыр болуп жашап калсын.

СЕН женунде ЫРДАДЫМ

Кезумде сен, кекуректе тунук ой,
Башка дагы аалам барын сезбестен,
Ырдай бердим жалаи езун женунде -
Сага арналган саргарбаган ырдестем.

Жакын туруп же жаньща бара албай,
Же каш кагып, ымдоо жолун таба алба"
Кекуректе калып жатты кеп ойлор,
Багышталып жетпей калган саламдаи.

Кезден кетпей чымкый кызыл кейнегук,
Бир сен болуп ыйык мазар, ыйык туум,
Ырдай бердим жалаи езун женунде,
Алганымды, балдарымды унутуп.

Ал ырлардын ыргагына катылган,
Ойлор сага жеттиби же...? Билбеймин.
Ачып салдым даргейумду сага деп,
Тунттук кетти, жарк деп тийген кундеймун.

Ырчы мел булак

ЫЙЛАБА

Кой эми, болбосту айтып кыйнабагын,
Кез жашынды келдетуп ыйлабагын.
Колуццагы буркутту бага албасац,
Буркутке буркут болуп жага албасац.
Кантейин, нени айтып, не кылайын,
Кой эми, болбосту айтып кыйнабагын.

Эчкирбе, еткенду эстеп ыйлабагын,
Мени да кецулум эзип кыйнабагын.
Тагдыр берген тумарды тага албасац,
Панар кылып панарды жага албасац.
Не кылайын, мен анан не кылайын,
Экунбе, еткенду эстеп ыйлабагын.

Кой эми, мага карап кулбегунуц,
Суйсец суй, а суйбесец суйбегунуц.
Айкырсац да артыца кайтпас кунду,
Кыйкырсац да кулакка жакпас унду
Кайталайм деп капалык уйбегунуц.
Суйсец суй, а суйбесец суйбегунуц.

Кой эми, куйпелектеп жалынбагын,
Арман айтып ар кимге кайгырбагын.
Коломтондун жалынын ечурбегун,
Эткенуиду бул кунге кечурбегун.
Ар бир кунуц - табылбас емур багыц,
бткен етту, екунбей жалындагын.

rj *Жумаев Тургунбай*

ЖУГАРМАК СУЙУУ

Туцгуюкка туртуп салды гер тагдыр,
Айла жок, бир от болуп жана албадык.
Шарактап бирге ойноп достор менен,
Тойлободук, тойлорго бара албадык.

Башка тушту машакат, тана албадык,
Мазасына суйуунун кана албадык.
Келекебуз жарашып бир-бирине,
Майрамдарда жанаша баса албадык.

Толоорумда купулуна толо албай,
Коноорuида бутагыма коно албай,
Суйууну да кылдык окшойт жугармак,
Сен - Ак Меерум, мен Болотун боло албай.

Ырчы мел булак

журек СЫРЫН СЕЗБЕДИН

Алоолоп тукгуч сезим деми менен,
Сезбедик жыргал кандай, куурал кандай.
Мае кылып жан жыргаткан кызыгына,
Шартылдап етту ал учур жааган жаандай.

Бирге болсок бир емур деген элек,
Билбейм, не кол кармашып журе албадык?!
Коноордо колго келип бакыт кушу,
Не болду? Неге бизге сыртын салды?

Дайынсыз мага деле ал кунку альщ,
Кайсы жолдо, кандай ойдо, кантип кеттин?
Атадан жалгыз элем, а сен мени,
Суйууден дагы жалгыз кылып кеттин-

ТАГДЫРЫЦА ТАН БЕРГИН

Бир бетенче жаралгандай дуйнеге,
Мелтур суудай кенулуцдун шаттыгы - ай!
Кезду уялтып, кездун нурун тайгылткан,
Тизмектелген тиштериндин актыгы - ай!

Тартууланып экеебузге бул тагдыр,
Мен езуиден таптым, жаным, бактымды.
Сен дем берип сапарларга максатчан,
Жээгиме батпай толуп таштым да.

Бирдей кагып журектердун тамыры,
Ата-эне болдук белтек балдарга.
Биз бутпеген ишти жасап, ойду ойлоор,
Жолдорду таап береличи аларга.

Алдыда али жолдор бар из туше элек,
Журсек болду капилеттен алдырбай.
Тан берип жур, мен тан берип келемин,
Экеебузду табыштырган тагдырга.

<u>Ырчы мел булак</u>

езунщу ЫРДАЙ м

Мага не болду? Мокодубу сезимдер
Жаз кере албай кездеруидун отунан?
бзге эмес, езун гана женунде,
9з ырымды ырдай албай отурам.

©з ырымда умуттен да улбурек,
Эргуу, арзуу, ширин кыял толтура,
Жанга жыргал берген унун женунде,
9з ырымды ырдай албай олтурам.

Наз ийменип, назик, жумшак колдорун,
Чачтарымдан аста сылап жатканын,
Башка бир жан ырдай элек таризде,
0з ырымда ырдай албай жатамын.

0з ырымда качан ырдаар экенмин,
Сен женунде, сенин кулкуи женунде,
Алоо кызыл кейнегуиду албырган,
Баа жетпеген баркынды бул емурде!

Мага эргуу берчу жалгыз езуксуи,
Ырды ыргактан ажыратып болбойт тук.
Башка бир жан ырдай элек таризде,
Мен езунщу ырдайм, ырдайм баары бир.

Жумаев Тургунбай

БИРИНЧИ АПРЕЛЬ

Биринчи апрель. Пушту ырац еруказар
Койнундагы чакан мектеп. Класска
Жеткире албай Даниярдын арманын,
Туйшук тартып тердеп, мецдеп олтурам.

Класс тымтырс. Баары ойго чемулген,
Жамийланы актай албай баштар мац.
Ойду бузуп, али бышып, быша элек,
Тырс-тырс этет каалга, бирок ачылбайт.

Аста ачам, а сыртында эч ким жок,
Болду кулку, класс шацга толтура.
«Бугун бири, алдандыцыз, агай!» - дейт
Кызыл кемсел, ак кейнекчен Зулайка.

Даниярдын чатагы али басылбас,
Буга баары: жылдар кубе, кун кубе.
Туйшуктенуп журе бербей тунт болуп,
Керсе, адамга керек тура кулку да.

Андан бери нечен гулдеп еруказар,
Мезгилдин да ец-келбети оцуптур.
Балдар менен бала болуп мен журсем,
А Зулайка неберелуу болуптур.

Ырчы мел булак

Аралашып Сейит, Дуйшен, Илияска,
Кунде сабак - кунде майрам, кунде шу.
Балдар менен бала болуп тец журсем,
Зулайка эми небересин уйлесун.

ЭНЕЛЕРДИ СУКТАНДЫРГАН ЭНЕСИЗ

(Бурханова Буулаз эжекейге)

Энелерсиз токтоп калмак бул жашоо,
Сиз - акылгей, мээрбан, айкел энесиз.
Энелерди Сиздей боло албаган,
Суктандырып, тамшандырып келерсиз.

Турмуш сапар - кыр артынан кыр чыгып,
А жацы муун улам зирек, зор чыгып,
9суп жатат. А мен ексуп журемун,
Сиздей эжем жоктугуна умсунуп.

Сулуулукту берген кудай аянбай,
Кездерунуз тунук ойго толтура.
Сизден окуп калбадым деп ич куйуп,
Тагдырыма таарынгансып олтурам.

Токтоно албай толкунданаар кезегим,
Мезгил келип, ойду айтаарга сез тийип.
Бар болунуз уул-кыздын доорунда!
Туф! туф! туф! туф! Кетпесинчи сез тийип!

Таза болсун Ата Журттун абасы,
Балдар кулуп, кун беипилин билдирип,
Жездебиздей акыл калчап уулдары,
А кыздары Сизден дагы тын, чыгып.

МЕН ЖАНА БАКЫРАН КЭЗ БАЛДАР

Шашып келем турс-турс кагып журегум,
Илгери умут, тилектерге толтура.
Эртели-кеч баккан тунук ойлорду,
Бакыран кез окуучума айтууга.

Бир тапканым балдар менен белушуп,
Кийинкиге болуп кайра карыздар,
Уйге кайтам эртеи кайра жанууга,
Кеедей тунге болуп ечпес чырагдан.

Сергий тушем, эргий тушем мектептин,
Бала жыттуу абасынан жыттасам.
9туп жаткан емур емур эместей,
«Агай» деген бала сезун укпасам.

Балдар - менин бар байлыгым, мол бактым,
Балдар менен еткен емур - гул емур.
«Саламатпы, агай!» деген сез у /н,
Мен мектептен кетким келбейт бир емур.

rj

Жумаев Тургунбай

ЭНЕМЕ

Жалынтып, жабыркатып кете бердиц,
Энекем, эми таппас берекем ай,
9зун жок, езун айтчу алтын сез жок,
Эзуиду эстеп жалгыз басамын жай.

Сагындым, сагынычым ташкын болуп,
Ээлигип, эч кимди укпас дарыядай.
©зуц жок, езуцкудей мээрим да жок,
Кантип мен качан, кайдан байыр алам?

Жацырат кулагыма керээз сезун:
«Уулунду бапестегин, - деген, - жалгыз».
Олтурам ой-максаттын кучагында,
Сен герде, а мен мында сенсиз жалгыз.

Неберен, жан неберек, ишеничиц
Окууда. Окуп адам болоор эрте.
Иштеп, жашап журем мен сени эстеп,
Сени эстетип жумурай журтка, элге.

ЖАННАТИГЕ

Керееrге кеяу бар,
Суйлеерге сезу бар,
Сары эсеп ноту бар,
Журекте оту бар
Кызы бол кыргыздын.

Мээрими чачылган,
Гул болуп ачылган,
Пакиза сезимин
Уякдык жашырган,
Кызы бол кыргыздын.

ЭРКЕЛЕП КОЙ

(Кызым Гулзатыга)

Кызык кызсьщ ачылган тацкы гулдей,
Кызыгуук да дуйнеге толуп ташкан.
Тандан кечке тугенбей суроолорун,
«Эмне учун?» - дегенден тажабаган.

Окуп, издеп, антарып аалам сырын,
Кеп нерсеге тушунгенсуп жатасыи-
Журсек экен таштуу жолдо мудурбей,
Алып элдин алкышын, ак батасын.

Сенин кулкуц - биз учун кумуш сырга,
Сен курсантсьщ, а демек уйде чон той.
Эркелигин эстетип бугун да бир,
Белтеи этип кайра бир эркелеп кой.

Ырчы мел бу эк

БУЗАРМАН УСТАГА

(Кыйытма)

Жаны имарат башталып жаны ой менен,
Пайдубалы туптелуп калган эле.
Ак батасын беришип аксакалдар,
Эл жыйылып ак тилек айткан эле.

©теесуне чыксак деп ой, максаттын,
уйку даамын унутуп кундур-тундур,
Бирин тапсан, бири жок оор мезгилдин
Кыйындыгын кыйналып жекип журдук.

Бирге иштеп, тымызын сынап журдук,
Ачыктыгын туйбастан келээр кундун.
Эл койгон кыш калганда сага жакпай,
«Мунун кыишык»,- деп коюп качып журдун-

Турмуш оордоп, устага куч келгенде,
Сага тийип тешеси усталыктын,
©зуц келдин айттырып улуктарга,
Оорду колдон алгансып кысталышта.

Чындыкты айтып, «жацыча» иштеп журдуц,
«Теше жонот, а араа аралайт» - деп.
©зук бирге куюшкан ак кыштарды,
бзук алып ыргытты^ «жарабайт» деп.

Тегеренип кезундун агы менен,
Лаппайчылыр «лаппай» деп жугурушту.
Туура ой айткан досторду уккан жоксун,
Сен укпасан, алар да туцулушту.

Же имарат буткен жок эл куткендей,
Дубал турат ар жерден кыштар кулап.
Булунген иш жадатып шакирттерии,
Талаа кезип кетишти тагдыр сынап.

«Бутеер ишке сынчы кеп»!Акыйкат сез,
Кайсы ишиие кецулдер болот курсант?
Кана сынчыл, билерман усталыгыц,
Кана эл койгон баягы «жаман» кыштар?

Кепту билген керегеч кезук кана?
Кара кылды как жарган сезуи кана?
Элге кызмат кылуучу кучун кана?
Элге жаккан «жацыча» ишин кана?

<u>Ырчы мел булак</u>

КЭИУЛДУН ЖАШТЫГЫ

Бул емурде кырктын жазын етедум,
Таииыркадым, ташын тердим кеченун.
Каш-кабактын ортосундай ар бир кун,
Кол жеткистей алые болуп эртецим.

Кудай берген кырктын жайын кечирдим,
Кеп сыр катпай, досторума чечилдим.
Эл катары эмгек етеп, терди аарчып,
Куйту достун куйтулугун кечирдим.

Жараткандын кырк кузун да еткердум,
Алганымды аз да кербей, кеп кербей.
Байкаганым дурусураак иш кылбай,
Кундер болду менменсиген, мен кепкен.

Тагдыр берген кырктын кышын жашадым,
Турмуш - бороон, бороондордо такшалдым.
Ата болуп мотурайган балдарга,
Кыйын кезде жан биргеме жастандым.

Жаз, жай, куз, кыш деген удаа балдары
Ар бир жылдын есуп-енуп эркелеп,
Суйеер кызын суйе албай же кое албай,
Кекул кургур кыркка али жете элек.

rj

Жумаев Тургунбай

ТОКТО, МЕЗГИЛ

Азырынча, мезгил, сенден ута албай,
Откен кунден майин ыргак тута албай,
Мара кездей максат улап келемин,
Аруу сезим, ырларымды тутамдап.

Жазайын деп ырдын шаасын кеп издеп,
Тапсам дагы куп келишкен тецимди,
Жылдар жылып, журек каным коротуп,
Куйутке жык сар-санаада келдимби?

Же кектемден эрте кетип калдымбы?
Жазга алаксып кеп элееруп алдымбы?
Кызыл кейнек кыздар жакка кеп ыктап,
Жанаарымда сени эстебей жандымбы?

Сапар тартып максаттарга алыскы,
Баратканда боло албастан сурдууреек,
Ойноп, ойноп чарчаган жаш баладай,
Кеттим бекен кечки шамда ургулеп?

Бир чыгынсам киргил сууну тунутаар,
Карышкырды ач калтырып улутаар,
Мен дагы бир кулунунмун деп журем,
Улуу жана тунук ойду сунуштаар.

Же Жолондой ез Мендимди таба албай,
«Потенциал» деген ырды жаза албай,
Мецдеп келем, жалын чачып алайын,
Токто, мезгил, болбочу эми саран бай.

rj

Жумаев Тургунбай

ДОС КО

(Б.З.га)

Ааламдын алыскы бир тупкурунен,
Ак жылдыз жылт деп жанып учкан сымал,
Ойлорду качан ишке ашырабыз,
Мээни кезеп, же ичте тынч жатпаган?

Сенде езунче, менде езунче жетилип,
Журектерду демитип уктатпаган,
Ачыкка качан, досум, чыгарабыз,
Ойлорду Ата Журтка кызмат кылар?

Айтылгысы келсе да, айтыла элек,
Жазылгысы келсе да, жазыла элек,
Качан керет жарыкты ойлорубуз,
Калайыктын моокумун бир кандырып?

бчпеген шоола болоор каран тунде,
Сездерду айтып алиге айтыла элек,
Дос, туугандын кецулун кетерууге,
Колдор тийбей келатат, айтчы неге?

Баткендин баа жеткис еругунун,
Кеч куздегу кырмызы баригиндей,
Калбайлычы тепселип, уйпаланып,
Быкшыган ойду айта албай куйкаланып.

ЭМНЕ ЖАМАН?

Мезгилдин кан тамырын кармай калып,
Ырлар жазуу билгенге кандай кыйын.
Андан кийин ак тилек, максат учун,
Жан уреп толкундарды женип чыгуу.

Эзуидун кандайлыгыц анык билбей,
©зуиду аскага уруу кандай жаман.
Андан жаман эл жугун кетере албай,
Уят болуп арабек жолдо калган.

СЕН БАР Y4YH

ырлар
жыйнагынан

СЕН БАР Y4YH

Аруу жансьщ, аруу сенин жан дуйнен,
Ойлорун да жаткансыйт тээ тупкурде.
Сен мен учун суусунумсун канбаган,
Табышмактуу, жанымы жок сыр дуйне.

Ааламда жок айдай тунук жамалын,
Алган мени биротоло туткундап.
Сендей аруу, сендей кумар кез учун,
Куйгум келет оттой жаныл учкундап.

Сезун ширин. Ууртундагы жылмаюу,
Жашыргансыйт не сыр барын тупкурге.
бзуи ширин, шириндигин кыя албай,
Дурт ерттенуп кетпей журет бут дуйнем.

Сен бар учун кыялдарым тазарып,
Бир сени деп бут жан дуйнем мушкулде.
Сен бар учун улам артып кызыгы,
Дурт ерттенуп кетпей журет бул дуйне.

/02

Жумаев Тургунбай

СЕНИН ЖЫЛУУ ЭЛЕСИН

Кезге кантип туштун экен, тушунбейм,
Каран тунде бир жарк эткен жарыктай.
Назданганьщ назик жыпар гул сымак,
Кол жетпестей унсуз гана талпынтты.

Ойго келбес, тушке кирбес бир иштей.
Кездерунден арзуу, кумар таптымбы?
Атайылап, же балким тук сезбестен,
Ортого сен от жалынды чачтьщбы?

Сенден келген шок жалынга эрээркеп,
Жан дуйнемду кополураак ачтымбы?
Байкоо албай аяр, назик турпатьщ,
Таппай жатып качырдымбы бактымды?

Кутпей-нетпей кезге тушкен нур элес,
Кандай гана сырдуу, аяр, аялуу!
Тагдырдын бул сыноосуна туш келип,
Журек бай куш айыккыстай жаралуу.

Сен сезбеген, мен кутпеген ал кунден,
Сезимде бир жылуу элес, так калды.
Кийген сайын кооматьща жарашкан,
Устундегу кейнек кандай бактылуу!

СҮСІҮҮНҮН КЕЛИШИ

Ондоп, тузеп бала кыял кулкуну,
Танкы желдей сергек жана сергилец,
Сезим козгоп, суйуу келди бир куну,
Кайдан-жайдан экендиги билинбей

Жомоктогу пери болуп ай тунук,
Назы менен, сазы менен жудетту.
Кезден кетпей кызгалдактай ерт элес,
Нак толтосун ээлеп алды журектун.

Башкаларга карап койсо куйунтту,
Бир жарк этип, кайра дагы суйунтту.
Тушке кирип, тынчымды алып уйку жок,
Эртецкиден узултпеду умутту.

Сездирбеди, башкаларга сыр катты,
Сезмер кылды, созолонтуп ырдатты.
Азоолукту, тентектикти качырып,
Жаралантып, журекту да ырбатты.

Дене-бойду титиретип, какшатып,
Ымык-суукка салып еиден азгырды.
Кекуректу тим койбостон кытыктап,
Кыялдантты, аппак ырлар жаздырды.

/02

Жумаев Тургунбай

Аяр, назик, тунук сезим жык толгон,
Делбе кылган ырлар моокум кандырды.
Тартынуудан же бере албай ал катты.
Аппак кыздын китебине салдырды.

Арбап алып Айдан тунук келбети,
Уурулукча кылчак, кылчак каратты.
Башка адамдар кезге такыр илинбей,
Бут бардыгын шол кыз учун жасатты.

Оидоп, тузеп бала кыял мунезду,
Тоо желиндей сергек жана сергилец,
Суйуу жашайт тыным билбес журекте,
Канча жылдар етсе дагы булунбей.

КҮЗI~Ү ЭЛЕС

Айыл чети. Жамгырлуу кеч. Конур куз.
Тунук сезим бизди арбап чакырган.
Жалгыз ерук суйуубузге кубе етуп,
Моюнума асылып сен сыр айттык-

Жолубузга тушуучудей бириндеп,
Бариктери ошол жалгыз еруктун,
Кейкелтту го кенул кушун туптегу,
Наз ийменген кыз кыяльщ, суйуктуум.

Наз кыяльщ назик мукам куу эле,
Жан дуйнемду жалындатып термеле,
8рттеп келет оожалгандан оожалып,
Ал азаптан кутула албай келем не?

Ал эч бир жан туйбай турган сыр беле?
Дилден чыккан ектем аваз, ыр беле?
Карегимден ечпей дале жылмаюун,
Куз жамгырын эстей берем кунде не?

Наристенин кулкусундей кири жок,
Жылуу сезим журег/мду уялап,
Ыйманымдын сыноосуна буулугуп,
Унута албай келем сени, зиядам.

/02

Жумаев Тургунбай

езунден БАШКА КИМ ТУЯТ?

Айлуу тун. Айдьщ талаа. Жалгыз ерук -
Суйуубуздун кубесу. Балалыктын
Кезге элестеп сурету, кайра ечуп,
Кенулду куса кылып мунарыктайт.

Суйуум бексе, езуцсуз толбой калган,
Бекселугун канткенде толтурамын?
Оюнчугун жоготкон жаш баладай,
Уурдатып ал кундерду олтурамын.

Сен - менин ексугу кеп емурумсуи,
Ырымсьщ, ыргагысыц кецулумдун
Сездирип, селт эттирип етет кундер,
9зуцсуз калпыстыгын емурумдун.

Аруудан, сары санаадан сары зилдеп,
Журектун сансыз ырын жалбырактай,
©зуксуз какшаганын езенумдун,
Эзунщен башка дагы ким туя алат?

АЙТУНУККА

Шербет, мурчу бирме-бир аралашкан,
Жашоонун бекем кармап укуругун,
Баратсам мин туйшуктен кол бошобой,
Жолуктун, жоодурак кез Айтунугум.

Ырдадын периштенин уну менен,
Суйуунун ыйыктыгын, кымбаттыгын.
Сен турган Ай талаага кайрылууга,
Аттинай, кырдан ашып калбадымбы!

Ырын менен майин бир мин ыргактуу,
Седептейим, сергиттин жан дуйнемду.
Сыбызгыган кыл кыяк макамында,
Ырындын булут болуп сузбедумбу!

Серпилген сезиминди жашыра албай,
Сергилен жаандай кепке себелендин.
«Мен эми кантемин ай!» - дедин дагы,
Мелжеген багытьща кете бердин-

Сен кеттин, сени тапкан кундер калды,
Узулбей кузгу улбурек гулдер калды.
Буйругун буруму кеп бул тагдырдын,
Биз билдик, билбегендер билбей калды.

/02 *Жумаев Тургунбай*

Кулагыма жацырып ырыц калды,
Ырыцда айткан тупейул сырьщ калды.
Кецулу таза, кейкелген кумар кезум,
Карегимде элесиктунуп калды.

Сен барда, сенин назик унуц барда,
Сен барда, кайталангыс ырыи барда,
Кайыл болуп аялуу сезимдерим,
Кыялым алып учат еруказрга.

©руказрдын сапсаргылт бариктерин,
Сапырылтып барамын сары жолдо.
Тилегеним - жургунун, жузум кезум,
Таза бойдон, ак бойдон, назик бойдон.

кезунде КЕТТИ БИР ЭЛЕС

Сезимдер аяздагы бучур болуп,
Жанбирге жамалым жок ушуп туиде.
Кектемдун керкту ачкан шары менен,
Кездегенум келерин кутуп жургем.

А керсе, Сен деген бир кесел тийип,
Оорутуп азоо мунез журеп/мду,
Туйбапмын албууттанган курч сезимге
Жендирип, токтоно албай жургенумду.

Куугумде, жийде жыттуу кеч куугумде,
Ак кейнекчен албырып ак куу сымал,
Журегуме жазды ала кирип келдин,
Келгенин езу жеткен бакыт тура.

Тагдырым туш кылган бул бакытыма,
Манчыркап, толуп-ташып кечте, таида,
Тегулуп кете жаздап мендур болуп,
Журупмун токтоно албай, кармана албай.

Сен менден издегениц кере албастан,
Чарчатып кепту эцсеген умутунду,
Урунуп акыл-эстин аскасына,
Журегуне бек катып куйутуиду,

Тумчугуп тун сезимдин шарпасына,
Сагыныч-мунду кучеткен санаа менен,
Талаа кезип тацзаарда куз жыттанган
Бейкунее башыц салып кете бердиц.

Кездерунде жылдыз жанган ерукзар,
Эрукзарда менин комсоо элесим,
Кете берди кез жашьща чайынып,
Арсар болуп кайтып келер-келбесиц.

бзумдун дуйнем менен езум болуп,
Бага албай бакытымды тубелук деп,
Байкабай аруулугуц, назиктигиц,
Мага деген ишеничинщи тугеттумбу?!

Аруу жандын сезиминдей этият,
Бул ишарат сабак болуп емурлук,
Аяп келем азабына жан чыдап
Сенден такыр калбаган бул кенулду.

СУЙУУБУЗ КАНДАЙ ЫСЫК ЭЛЕ!

Максатыбыз, оо, кандай бийик эле!
А бугун калгандайсын белек болуп.
Карайсьщ кезунцу шарт ала качып,
Башыкды болор-болбос ийип коюп.

Бирге журген кундер кандай таза эле,
Аруу ойлорго чылап буткул сезимди.
Жалтактайсыц, не жашынган, тушунбейм,
Жалооруган карагаттай кезуке.

Кеиулдегу гулдуу жаздан ажырап,
Унутулуп еткендун баасы, баркы,
Калдыкпы артка кайтпас кайык болуп,
Жоготуп жоого алдырбас ынактыкты?

Кеттикпи ал кундерду унутуп, танып,
Кецулдерду алоого, отко салып?
Экеебуз эки жээкте калдыкпы эми,
Экеебуз кандай гана жакын элек!

Дале эсте кызгалдактай оттуу сезим,
Албырган эриницден епкен кезим,
Кездеруиден езумду керген кезим,
Суйуубуз кандай гана ысык эле!

/02

Жумаев Тургунбай

Кунде да, тунде дагы сен женунде,
Ойлорум баягыдай тунук, жарык.
Баткан Ай нурун чачып чыгат кайра,
Экеебузду чыйралтып ынак кылып.

Табышмак тагдыр кайра кезиктирер,
Кел, жаным, журек отун чачыратып.
Кысайын кекурекке кысыратып,
Экеебуз ынак элек ушунчалык.

КАЙРАДАН ЖОЛУККАН СУЛУУГА

Кыялдарын канат сермеп, кекелеп,
Кееден тиреп курч сезимиц - жакшы учур.
Жылдыз жааган еруказрдын чолпону,
Кайталангыс periси элек, тунугум.

Куну жарык, туну жылдыз шоолалуу,
Ак, карасы айланкечек емурдун.
Белесинде капилеттен туш келип,
Тагдыр болуп кайра неге керундун?

Эстен кетпей, туштен кетпей тамшанткан,
Жаштыгыбыз ежер, ектем болуучу.
Максаттарды айдаткык бар шамалга,
Айдыиында тагдырымдын жолугуп.

Алдас урган дарыянын шарындай,
Зуулдаган бойдон кундер етуптур.
А сен кайра кызгалдактуу талаага
Ымдайсьщда, шаштырасьщ: «Кеттикпи?»

Журегумдун куру-гууден дирилдек,
Ташпишке мол кылын аста черткилеп,
Кылактайсыц кызыл жалын ерт чачкан
Алоо кезден шыбырт берип, эзгилеп.

Бар тобокел, кайра тапкан бактым деп,
Алыстарга кете берсем ээрчитип,
Айтылбаган, жазылбаган ыймандын
Мыйзамычы, тартибичи, тартиби?

АРСАРЛЫК

Аягансып, боор ооруп жаткансып,
Сыбызгысы эсти кылып далба-дал,
Ырдап кирди, сыздап кирди токтобой
брукзарды жерге ийилтип кек шамал.

Жашыл шамал, кегуш шамал, кек шамал,
Кай тараптан келдин ойду азгырып?
Делбе болуп, катып турам эс кетип,
Жандан кымбат болуп еткур жаштыгым.

Чык-чык этип, чык-чык этип, чык этип,
Колумдагы саат да уурдап емурду,
Жанымы жок табышмактай эртеким,
А еткенум бир пул болуп сезилди.

Кайсы жерде, кандай алда журсем да,
Маяк болгон максаттан кол узе албай,
Жанды сабап, жанды уреп келдим мен,
Же бере албай дурусураак шыралга.

Не жасадым? Кайталангыс ырысым -
Данктап келем жаштык берген суйуумду.
Алые калган жашыл жээкке кайта албайм,
Мага карай жылбастыгы куйгузду.

/02

<u>Жумаев Тургунбай</u>

Жан дунуйен бут берилип ыргакка,
Ырлар кана тан атканча бийлеткен?
Гулдер кана соолубастай кулпуруп,
Кулмун этип сезимдерди дурбеткен.

Тоо башынан аста карап жылмайган,
Жылдыз сымал жылт-жылт этип кыялым,
Же даай албай келер кунге сабырдуу,
Же кыя албай жашыл жээкти турамын.

ДАККТАП етем емурден

Айдыны аз, арзуусу мол суйуунун
Азабына чыдаган жан аз чыгаар.
Баш, отуиду коюп алсан илешип,
Жен койбойт тук, жан-жигериц жанчылаар.

А башкасын билбейм, буга кепилмин -
Сен ырымсьщ ермек жиптей ерулген.
Ыйманысык, ыргагысыи ырымдын
Ак жаан болуп, ак сыр болуп тегулген.

Эткенду эстейм, анан дагы сени эсте м,
Жаштыгымдын байрагы элец керунген.
Сырымды айтып, ерук болуп эзилип,
Бут жан дуйнем менен сага тегулем.

Чый-пый чыгып, чындык учун жан уреп,
Сага айтылган ушактарды тегундейм.
Ата Журттун аппак моюн ак кызы,
Мен езуиду дацктап етем емурден.

/02 Жумаев Тургунбай

ДУРВЕТТУН СЕЗИМДЕРДИ

Жан дуйнем эцшерилип тегуле албай,
Турганда туман каптап туш-тарабым.
Кыпкызыл кейнек кийип кирип келдин,
Кеиулунде кири жок кызгалдагым.

Минден бир туйшуктерден бошоно албай,
Жургенде сары санаадан алые, окчун.
Умуттеерду ойготуп, кайра дагы
Кайыптай кайкып учуп жок болчусун.

Кай жакта, кантип чыдап, кантип журдук,
Карматпаган кепелек элес болуп?
Дурбеттук сезимдерди тупкурдегу,
Кылактап кызгалдактуу белес болуп.

Бир кун да журе албадым сени эстебей,
Кайгычыл журек кантсин улутунбай.
Каныбыз бир тамырда аккан сымал,
Журупсун, жалжал кезум, унутулбай.

Жаштык келди кечеде жашыл ырац,
Арбытып алышсын деп армандарын.
©рукзар шыбыш айтат желге ыргалып:
«Туш келген бакытындан кур калбагын».

<u>*Ырчы мел була*</u> *[*

Коротуп болор-болбос нерселерге,
9рт, жалынын ежер, ектем жаштыктын,
Жете алдыкпы жашыл жээкке - максатка,
Жанды эргитээр жаштык ырын таптыкпы?

Мээни кезеп турган кезде терс ойлор,
Чоктой кызыл кейнек кийип булактап,
Келгенин бул таппаганы кенулдун,
Журу, кеттик, ерукзарлуу кыраацга.

Бакытым болдун ырас кайра тапкан,
Бороондуу белесинде емурумдун.
Чыктык анда сапарга, бар тобокел,
Табышып кайра минтип кенулубуз.

Сени менен кошо келген дурбелен,
Кузгу жамгыр, кеч куздегу бурганак,
Жандандырат суйуу ырынын ыргагын:
Тара - тара - тара - тара - тара - там!

/02 Жумаев Тургунбай

МОЙНУНА МАРЖАН БОЛУП вРУЛГУМ БАР

Кенулум жалгыздыктан бвксергенде,
Кездерун тундесу учкан жылдыз болуп,
Карашьщ дирт эттирип аза бойду,
Жолуктуц жан дуйнеме жвлек болуп.

Карааным карааньща эгиз болуп,
Ойлорук да кошулуп ойлоруma
Кайталангыс абалда журуптурмун,
Ал учур табылбастыр эми кайра.

Кана эми квздвн учкан жарык жылдыз?
Ордуна санаа калды тумендвген.
Кусалыктан жалындап буткул дене,
Ой басат, кемибеген тугвнбегвн.

Сен баскан жолдун ар бир карышына,
Жамгырдай гул ендуруп тегулгум бар.
Чачымды бубак баскан шу кыямда,
Мойнуна маржан болуп ерулгум бар.

БИЗ ЭМИ ЖОЛУГА АЛБАЙТ 0НДВН0БУЗ

Бала кезден жолуккан бал сезимдин,
Кадырына жетсек дедик, жетпедик.
Арасатта калтырбастан алдейлеп,
Кенул калып же тук безип кетпедик.
Кайта албадык багыттарды сындырып,
Суйуубузду суйунтпедук кеч келип.

Биз эми жолуга албай етебузбу?
Сезимдер апапакай бала бойдон,
Жерибиз айдалбаган талаа бойдон,
Эцсеелер ишке ашпаган санаа бойдон,
Кетпестен журекту эзип арман ойдо,
Биз эми жолуга албай етебузбу?

Биз эми жолуга албайт енденебуз.
©зуие езуи ээ болуп кээ кундеру
Жашырып окуурунду ырларымды,
Атымды уксац селт этип сестен катып,
Сыр бербей жарыца жарк кулеерунду
Тымызын туюп, сыздап журем, жаным.

Биз кайра жолуга албай калдык окшойт.
Жалганга уктап, узатып тундерукду,
бткенду эстеп, мыйыктан кулеерунду,
Багыштап сага жазган каттарымды,

Жумаев Тургунбай

Тумардай ыйык сезип жургенунду-
Бардыгын туюп журем, тунук айым.

Биз кайра жолуга албай калдык окшойт.
Кун тунду айныбастан ээрчигендей,
Жаз кузду, а кыш жазды эцсегендей,
Кемпирдин окко учкан жалгыз уулу,
Куттуруп, бирок такыр келбегендей,
Жолугуу бизге насип кылбайт окшойт.

Дайралар тоого карай акпагандай,
Жылдыздар саар чыгып, кеч батпагандай,
Абышка жигит болуп кетпегендей,
Ай Кунду кууп такыр жетпегендей,
Жолугуу биздин эми болбой калды,
Суйуунун балтыр эти толбой калды.

Жолугууну пландан сызып салдык,
Аны биз аткарабыз кыялдарда.
Керушсек да керушуп качанкы бир,
Саргайып сыны кеткен суреттерден,
Кьщылдап сен ырдаган эски обондо,
Мен сага арнап жазган шул ырларда.

Ырчы мел булэ"

КЫЯЛДАР КАЛА БЕРДИ КЫЯЛ БОЙДОН

Биз журген жашыл ырац кырлар кана,
Ырлар кана экеебуз созолонткон?
9зуце жалан ырдан кат жазамын, -
Деп максат кылган элем мен, космостон.

Ишке ашпастан балалык ширин кыял,
Боло албадым езундун космонавты^
©зук кездей а бирок, байыркы Оштон,
Конверттерге чапталып сырлар акчу.

Оштун азем гулдеген багын алып,
Ак-Бууранын ак булут шарын алып,
Сага карай канатын какчу каттар,
Баары барын, езуидун жогуиду айтып.

Не калды журекту эзип, чарт жарылткан,
Чексизге сицип кеткен куру сезимден?
Башынды ташка урсац да бирикпестир,
Экеебуздун эки жакка кеткен издер.

Балапандай наристе баёо сезим,
Канаты сынып, езу тушту торго
Кашайтты, кайыштырды кабырганы,
Космос да кала берди кыял бойдон.

/02

Жумаев Тургунбай

0-хоо! Анда ааламды ээлеп экеебуз,
Сезимдердин гулдеп турган чагы эле.
Сени билбейм, менин ошол кундерге
Кайтып кетким келип журет дагы эле.

Турмуштун ырдай жендуу эместигин,
Бут бойду ертке салган мерестигин,
Жолондой сапка тизип ырдасам да,
Безилдеп еткен кундер келбес бугун.

Толкундап еткен жаштык кайтпас артка,
Кайгырып, кыл кыяктай сыздасацда.
Туш келбейт сапарында тааныш ыргак,
Алдындан тосуп чыгат ыза гана.

Ошентсе да, езун мага таап берген,
Оттой ысык суйуунун амиринен,
Жаралган саптарыма канат бутуп,
Багышталып езуне, тарайт элге.

ЭРУКЗАРДЫ ТАШТАП КАЙДА КЕТТИН СЕН?

(Курбаналы Сабыровго)

Бар турпатыц ерук даамдуу ыр болуп,
Ыр чырагы жанган жашыл кыр болуп,
Журе бербей, кецулун калды эмнеден,
Кетишин да туцгуюктуу сыр болуп?

Тилегин да, тирегин да ыр эле, -
Багындырам деген ыйык туу эле.
9руказарды таштап кайда кеттин сен?
Издегениц ыймандай ак сыр эле.

Ширин ырлар буулуп, дилди азгырбай
Калганына кантсин журтун кайгырбай!
Ырларыидын ыргактары демитчу,
Кектемдегу жааган аппак жамгырдай.

Ыр чырагьщ мурункудай жагылбай,^
Ырлар мегдейт жаныланып агылбай.
Козу-Баглан кун,гуренет сени эстеп,
Кееденду уруп, тоого, ташка, шагылга.

Бар турпатын ерук даамдуу ыр болуп,
Ыр чырагы жанган жашыл кыр болуп,
Журе бербей кете бердин, тушунбейм,
Кетишин да тунгуюктуу сыр болуп?

ЛЕЙЛЕКТЕГИ ЫР МАЙРАМЫ

Ыр майрамга туш келип,
Ыргакка бай ыр уктум.
Сыйда, сыпаа, жайдары,
Сынга толоор сыр уктум.

Козу-Баглан ушкуруп,
Таштан-ташка урунат.
Ыргак алып тоолордон,
Ыр дайрага ыр сунат.

Кепту муидан арылтып,
Кекуректу багынтып,
Агып жатты ырлары
Ашырбаев Таирдин.

Журектегу мунду айтып,
Жигиттерди уялтып,
Майин, аруу ыргакта
Ырдап жатты уянщык.

Дилде жаткан сырды айтып,
Уккандарды мунайтып,
Ырга кошуп суйуусун
Сунуп жатты Гулзат кыз.

Ырчы мел була [

Шакирттерин жетелеп,
Ой кетеруп чыйрак, тык,
Ой - да! Агылтты ырларын
Атакулу Жакыптын.

Тоо койнунда - ыр майкам,
Адыр-тузде - ыр базар.
Бир чанкоосун кандырып,
Ырга айланды ерукзар.

Кетерулуп кен,улдер,
Ырга муюп, кенул ток.
бкунуч жери - ыр шаасы
Курбаналы Сабыр жок.

БАЛТЕККЕ

(кыйытма)

Ит адамдын досу дешет. Калетсиз.
Тагдыр экен, сени бактым, дос болдук.
Шарапаты менен бийик максаттын,
От куйбеген жерде жанып от болдук.

9з милдетиц учун жанып куйчусун,
Жыт келбеген жерден аидып жыт алып.
Мен байкабай калган кезде кыйытып,
Билдирчу элей: «Жатат баары уурдашып».

Аярланып аста жана тымызын,
Тушпу, тунбу, же эртецки багымдат,
Келкелинден умут кылып журчусун,
Же бир жолун сен куткендей ачылбай.

Канча ирет аш тойлордо бир болдук,
«Биздин кек жал алгыр, кучтуу, кулук», - деп,
Мактабаган жерим сени калбады,
А келе элек жеииштерден умут кеп.

Намыс учун бар кучтуулеп аттанып,
Мелдештерде мерей алып, дацк алып,
Мыктылардын мыктысы деп таанылдьщ,
Гезиттердин бети толо макталып.

Ырчы мел була [

Мезгил жетип, бир кун шишин толгонбу,
влермандык пейилиц кармап кулундеп,
Эки кезун калемпирдей кызарып,
Балтырымды тиштеп алдьщ билдирбей.

Журвкту бут каптап кирди капалык,
Кун жок эми биз дос жургвн кундердей.
Кун жок эми ачык, таза, нур жааган,
Кулку да жок биз чын дилден кулгендвй.

Кылыгынды аш коигонго таш койчу,
Тыйып койсом ал максаттан гул енмек.
Же койбопмун ит атарга дайындап,
Арамдыктын бир тамчысы тугенмек.

Жок, жок, Балтек, бул оюмдан кайтайын,
Бар азапты тартсам езум тартайын.
Терс ойлорду ташка уруп талкалап,
Башта турган бактыбызды алкайын.

О О,   С У Й У У

ырлар жыйнагынан

МАХАБАТ - ЫЙЫК СЕЗИМ

Сизге тартуланып жаткан бул китепче аруу сезим махабат женунде, урматтуу окурман! Адам баласынын ички сезимдеринин эн эле ыйыгы, эн эле тазасы болгон махаб; женунде кимдер жазып, кимдер ырдабаган. Бул машакаттуу сезимге кабылбаган , анын жан жыргаткан жыргалы менен жан кашайткан кууралын ез башынан еткербеген адам барбы деги бул жарык дуйнеде?

Канчалаган тирандардын кылычтарынын еткур мизин кумар кездуу дилбарлардын мээримдуу кез карашы майтарганын тастыктайт карь тарых. Канчалардын башын бушаиманга салган ошол жыргал менен кууралдуу ыйык сезим бирде эргитип, бирде чектуруп мин бир ыргактуу ырга айланат. Ошон учун махабат - ыр, ыр - махабат. Ошон учун ар бир суйген жандын жан дуйнесу тазарып, ез дилинде ашыктыктын акыны болуп калат. Албетте, ез денгээлине жараша.

Ошол сезим адамды тымызын башкарып, колдон алып жетелеп, барар багытын керсетуп, алга карай ундеп, суреп журуп отурат емур бою. Анын сыйкырлуу касиетинен жаралган нечен шедеврлер кайра адам бала-

сына айныбай кызмат кылып, андагы ыйык сезимдерди аруулантып, тунутуп келе жатат.

Бирок, ал сезим ар кимде ар кандайча жашайт, енугет, есет, балким мокойт, кайра туганып жанданат. Биреенуку биреенукуне тук окшобойт.

бзунче кулпуруп, езунче ыргалат, ыргакка тушет. Ошонусу менен кызыктуу да, сеелеттуу да, купуялуу да, азаптуу да. Анын эч кандай эреже-аныктамасы, даяр калыбы, токулган мыйзамы жоктой сыяктанат.

Анда эмесе езуиуз окунуз да, езуиуз талданыз. Ырлар сиздин колунузда.

Автор

СЕЗИМ ТАМЧЫЛАРЫ

(Турмвктвн)

I

©зум жалгыз. Жалгызым - туулган жерим,
Атам, энем, жан дилим - эне тилим.
бмурум да жапжалгыз бул жалганда,
Анан да журегумде жалгыз езун-

Жан шеригим, ишенген жалгыз сенсиц,
©мур бою сендей издеп таба албасмын.
Арзуум кучеп кыялга алдырсам да,
©зунсуз жашоом супсак, тана албасмын.

Уламышы уланып бул жалгандын,
Жацылыктар жаралып етме катар
Жаткан менен журекте жалгыз езук
Кетпесимсиц, ай жылып, етсун жылдар.

II

Жарк эткен кулкук - кектемде тандын атканы,
Кецулуидун ар бир ыргагы дилде катталуу.
Качанга дейре карайлайм карап кезуцду,
Кекулу таза, кексеесу бийик Айжаркын.

Билинбей журуп билигин аста чоцойтуп,
Журектун шамын жайына койбой ыргалттыц-

Жумаев Тургунбай

Баратат улам кан-жанга сицип жан дуйнен,
Созолонт эми сооптук ырьщ, Айжаркын.

Санаага салбай, дардисар кылбай, арасат,
Ардагым болуп, ак куудай болуп жанажан,
Бычактын накта мизинде турган сезимди,
Бооруна кысып, аясан, жаным, аясан?!

III

Кел жаным, келду бойлоп, келге айланып,
Толкундап, жээкти кездей таркалабыз.
Тегулуп арман куулер, жоошуп ичтен,
Кек бетин кузгу кылып таранабыз.

Кел кечи кандай азем, тацкалычтуу!
Кел, жаным, толкундарга чайканабыз.
Жан дуйне ырахатын алып кайра,
Апакай булут болуп таралабыз.

Кел, жаным, кел боюнда сырдашабыз,
Махабаттын эски ырын ырдашабыз.
Тазартып муц каптаган сезимдерди,
Кексеп журуп жетпеген кырды ашабыз.

IV

Булактай коктудагы шар ага элек,
Шурудай кыз мойнуна тагыла элек,

Кулпудай кутудагы ачыла элек,
Сен мага жолуккансьщ аруу бойдон.

Кутпегем, жолуктуц да капысынан,
Чагылгандай от жагып тулку-бойго,
Эс-учумдан тандырып койбой ойго,
Сыйкырчыдай арбадьщ ошол тойдо.

Бакыт кушу башымдан сылагансып,
Жадырап, жан дунуйем тегул-чачыл.
Мурек суусун экеебуз бир жуткансып,
Сагыныч, черди жазуу кандай асыл!

V

Жолдор менен таштуу дагы, дангыр да,
Умут менен, максат менен апаппак
Алып келген арман жуктеп алдьща,
Арзууга мол тагдырга мин ырахмат.

Койчу аны, деп колду бейжай шилтебей,
Башым катып, кыска ойго жецдирбей,
Келдим кайра сенин кезуц кергену,
Алоолонгон жалыныццан сезгенбей.

Бут дилимди мурек суудай тунутуп,
Откенумду кенулге альби унутуп,
Келдим тунук карегице чеккену,
Анан дагы кездеруиден епкену.

VI

Токтобогон, токтой дагы албаган,
Алга шашып, алдас урган мунеттер,
Айгай салып, кецулге алып койбойт тук,
Сагынса да, саргайса да журектер.

Таида, кечте издее салгын артынан,
Кун еткенун, ай еткенун сезбестен.
Кучагында мин кыялдын термелгин,
Кеткен кезиц кайтып кайра келбестир.

Ак ниетиц, ак мээнетиц, максатыц,
Турса дагы жан дуйнеце жарашып,
Аяп койбойт, кейип койбойт альща,
Кеткен кезиц келбейт кайра адашып.

VII

Керуп туруп акты ак дей албаган,
Жашоо кечун гыным албай айдаган
Заманда да ец-келбетин езгертпей,
Ак сез жана суйуу гана жашаган.

Чындык турса кур дooматтан чыркырап,
Кур-шар этип аккан тоонун суусундай,
Аза бойго арамдыкты жолотпой,
Ак сез жана суйуу гана жашаган.

Татыксыздар ээлеп бийлик сересин,
Мыйзамына, эл ыркына карабай
Жатса дагы, тике карап чындыкка,
Ак сез жана суйуу гана жашаган.

VIII

Конур куздун айлуу тунун жамынып,
Бутту шилтеп, шуудур-шуудур жалбырак.
Тоодой бедел, чексиз кубат, куч берип,
Нур чачырап наз элесин кол булгайт.

Кечиктимби алдап сааттын жебеси,
Сезбедимби назиктигин кенулдун?
Укпадымбы унун уян журектун,
Кеп кердумбу, кез ирмемин емурдун?!

Аруу сезим салып бейпай, саатына,
Карабастан мансап, бийлик, шартыма,
©згеде жок екумдугун жургузуп,
Алып келди бир езуне - бактыма.

IX

Экеебузду койгон тагдыр умсунтуп,
Мен сени энсеп, сен мени энсеп жургенге.
Кандай гана мерее, ежер, айныбас,
Арзуу деген азаптуу жол билгенге.

Ышкы оту екуму куч, ерт сезим,
Умут ендуу келет алга жетелеп.
Бир емурге жетет, билсец, бул сезим,
Колдон келсе чын журектен суй, демек.

Жолуктурган экеебузду тагдыр суз,
Кечки шамда, сары жалбырак конур куз.
Жылдар жылып, жолдор ача болсо да,
Кетпе менден, кетпе суйуум, буруп жуз!?

X

Жашоого не келгенимди билбегем,
Сага туш келип, кенул оту жанганча.
Карап керсем, калган кундун туткасы,
Сен экенсиц, суум тугенуп калганча.

Иштеп, ырдап, ойноп, кулуп, дем алып
Жургенум бут экендигин сен учун
Сезип эми жан дуйнемден нур тамат,
Мелтур, таза, аруу, аппак умутум.

Назик, уяц, кыялкечим, периштем,
Сенсин эми бир емурлук жан шерик.
Жылмайганьщ - куттуу ырыс, деелетум,
Бактымды ырдайм жан дилимди эншерип.

XI

Каалаганым - кездерунде жансын от,
Алоолонуп, еткур, илгир, шок болуп,
Терецине бейпилдикти сицирип,
Жаш толкундай жээкке урунган токтолуп.

Каалаганым - иште, уйде, сапарда,
Журген кезде санаркоомду ката албай,
Тушке кирчи тоо башында ай болуп,
Жудеп кетсем уиде жалгыз жата албай.

Кутулбестук экеебузду арбасын,
Кезубузден тунук нурлар чачырап,
Жакындоодон улам-улам асталап,
Муундардагы майда, жагым калтырак.

XII

Бар демеерум - тунуктугуи меигудей,
Бар табылгам - ишенчээк махабатым.
Шон учундур кылактап кыйбас болуп,
Кез талдырып жолунду каратасыи.

Бут турпатьщ айныбаган ай чырай,
Акыл калчап айткан ширин сездерун-
Жен койбостон журек жулун жибиткен,
Келдей терен мынча сырдуу кездеруц?!

Назданганыц ушунчалык жагымдуу!
Башка жандан андай жагын таппадым.
Дилиц аппак бийик тоонун кырындай,
Улбурек ак кейнегуцдей, аппагым.

XIII

Кемибеген, кемтилбеген чекеси,
Эсеби бар, эсепке так чоту бар,
Тугенбеген, тутей берген тубунен
Бул суйуунун тубелуктуу оту бар.

Кызыктырып кыялдарды терметкен,
Билинбеген тикенектуу гулу бар.
Жаралганда жадабаган, жазбаган,
0з кайрыгы, ез обону, уну бар.

Менменсинген эрендерди какшатып,
Меидеттирген, мээнети куч куйуу - ал.
Канчалаган ханды тизе буктурген,
Кайра жанбас оттон кучтуу суйуу - ал.

XIV

Айжаркын ай, Айжаркын ай, Айжаркын!
Ачыктыгьщ, шайырлыгьщ тан калтты.
Айлам катты, а журектун жарасын,
Тынч койбостон ырбаттыц да, ырбаттьщ!

Айжаркын ай, Айжаркын ай, Айжаркын!
Таккы шоолам болдун, кетпес нур бактым.
Мен езукден илхам алдым емурлук,
Мен езукден кайрыгы мол ыр таптым.

Айжаркын ай, Айжаркын ай, Айжаркын!
Кутпегенмун, куйут ырын ырдаттьщ,
Ачып салып жан дунуйе кулпусун,
Катыгун ай, ички сырым сага а гтым.

XV

Айжаркын ай, Айжаркын ай, Айжаркын!
Жаны бышкан мемесундей чарбактын
Сен турасьщ шакта ийилип, мен паста,
Колум жетпей, журегумду сыздаттьщ.

Айжаркын ай, Айжаркын ай, Айжаркын!
Сен periси ерукзарлуу аймактын.
Кыялымда гулзарыка баш бактым,
А чынында неге мынча какшаттыц?--

Айжаркын ай, Айжаркын ай, Айжаркын!
Кездеруидун оту менен жалтанттьщ.
Азабынды тартсам, мейли тартайын,
Аттигиник, бул дартымды неге айттым?!

XVI

Кайрыктары жагымдуу эски ырлард; і,
©ткенду эстеп жан эргиткен жыргалдай
Сенин барын бул емурге зор тирек,
Жашап келем шыбагамдан кур калбай.

Сен бар учун толуп бакыт чейчегум,
Унуттуруп жашоонун бут кейгейун.
Сенин демин- менин кучтуу таянычым,
Келекелуу байтуп чынар терегим.

Сен бар учун унум шандуу угулат,
Жашоо езу бакыт болуп туюлат.
Сенсиз, ырас, мен бир байкуш кокуймун,
Сага арнап ырларымды окуймун.

XVII

Баары кетти, баары еткенге айланды -
Эрктин кучу, ширин кыял, айлуу тун.
Жалгыз гана калды элесин кезумде,
Журегумде калдьщ жалгыз бир езун.

Журекту ээлеп, калдын жалгыз бир езун,
Денемдеги чуркап турган канымдай.
Жан дилимде сага арналган жалгыз ыр,
Мен эрте-кеч ырдап журген жанылбай.

Баары кетип, айланууда еткенге,
бйделеген сайын улам жаш курак.
Жарк дей тушчу жан дуйнемду жаркытып,
Ак суйууме болуп кубат, шам чырак

XVIII

Мынчалык буга чейин кыйналбагам,
Келбедиц, кутулбеген кыйноо салып.
Кеиулунду кетеруп жургум келген,
Жибек чачьщ ак таида желге ыргалтып.

Мынчалык буга чейин ексубегем,
Сага жетуу ишке ашпас эцсее беле?
Кышкы ызгаардай буюктум туюк ойдон,
Кексегенум гул жыттуу кектем эле.

Мынчалык буга чейин эзилбегем,
Сукбатташып журем деп езун менен
Ойлоп жurген ойлорум ойрон болду,
Эми качан езуиду керер экем?!

XIX

Кеп жыл етту арадан, кеп жыл етту,
Канча кар жаап, канча жаз жашын текту.
Кектебеду кеп ойлор кенулдегу,
Кецулдегу кеп сырлар чечилбеди.

Кенулду эзген кеп сырлар тегулбеду,
Кездерунден тунук ой сезилбеди.
Кенул коштук мендеги сезимдерди,
Кыялга бай дилине кечурбеду.

Каржалтып жан дуйненду бетен ташпиш,
Суйуунун кайрат, кучун сезбей калдьщ.
Ырлар жаздым сергилен таиды утурлап,
Сезим-дилиц козгоого сендей жандын.

XX

Кепту кердум, кепту берди жараткан -
Жаштык, жумуш жана ексук кенулду.
Журегумдун тынчын алган беймаал,
Эстейм дайым Айжаркыным езуиду!

Жан дуйнеме тынчтык бербей койдук да,
Жаштык кездин айдынында кезигип.
Жалынында куйду жаным алоолоп,
Суйдум анан бир езуиду берилип.

Капылеттен булут басты асманды,
Бут жер туман, жашоом езу бут туман.
Айтайын ук, журек сырын буулган,
КУЙУТ ырдын музасына жуулган..

XXI

Мурда мындай кез караш жолукпаган,
Каректер ай, керген жанды арбаган!
Оттой жанган мындай мээрим жылуулук,
Жан болбогон мени жипсиз байлаган.

Дацкы жок сез, оту алсыз кез карашка,
Жалын журек жаштыгымды алдатып,
Журген кезде кайдан келе калдын сен,
Дилге терец жылуу сезим жаратып?

Бир жыттагым келип турат чачындан,
Дил чырагык жарыктантат жузунду?
Не кылаарым билбей турам нес болуп,
Дендароомун суйуп калып езуиду.

XXII

Жибибеи турса сендеги сезим сенектеп,
Жок жерден езуиду алдап кайгы уйбе.
Кантейин кумар сезим турса ойгонбой,
Кунеесуз журегумду кунеелебе.

Шападаи урат жагымсыз бир дирилдек,
Дил нугун кантип сага кечурейун.
Ансыз да муздап барат сезим байкуш,
Беймаза кыла берип ечурбегун.

/02 <u>Жумаев Тургунбай</u>

Алые калган оттордун табы качкан,
Аялуу жан сезимиме тацыркаба.
Ансыз да толуп-ташып турган чакта,
Айыпсыз журегумду жарып салба.

XXIII

Экеебуз - тоо менгусу, мел булакпыз,
Экеебуз - кызгылтым кеч, аткан тацбыз.
Толуктайбыз бирибиз-бирибизди,
Жетелешип бир жол, бир сапардабыз.

Умтулган багытыбыз - чыгыш тарап,
Туу туткан сезимибиз - ак махабат.
Куткенубуз - кызылы туу чокунун,
Жолугушсак тунубуз тацга айланат.

Таццар атат канча ирет жерди агартып,
Кундер етет токтобой, атаганат.
Журек кургур токтосо тык деп бир кун,
Артта калаар, мурас бул - ак махабат...

XXIV

бткен ишке екунбейт, эгер билсец,
Жаштык баркын кадырлап баалай журген.
Кундер келет кол булгап, тундер келет,
Жалын чачып жадырап ойноп кулген.

Жакшы тилек жана да аруу оюц,
Жарык кылат куну-тун баскан жолуц.
Жылуу сезуи эритип журек музун,
Кекелетет обого кеиул кушун.

Жолоочунун жакшы дейт жолдогусу,
Жолумду улайм кечикпей сапарымдан.
Жароокерим, жарк этип тосуп чыкчы,
Жазган болсо жакшылык тагдырыма?

XXV

Ай чыкты, эми сени чыгат дедим,
Чыкпадьщ. Басаидады ички демим.
Сезилдин кол жетпеген айдай болуп,
Сени деп алоолонот ички сезим.

Сени деп тун уйкумдан бездим бугун,
Сени издеп айлуу бакты кездим бутун.
Балыктай акактадым жээкте калган»»
Умутум шамга айланды булбул жанган.

Таи атты, тил безеп торгой таншыйт,
Борс-борс урген бир иттин уну ганшыйт...
Куп жарашат ак кейнек кооматьща,
Кезигемин мен качан ооматыма?!

/02 Жумаев Тургунбай

XXVI

Мен сени кандай гана суйген элем,
Суйген элем жалооруп куйуп-жанып,
Жалыныцдан шашылып ууртап алып,
©рт кеткенин ичимден билбей калып.

Кездеруиден чачырап турчу жалын,
Бут берилгем езуне калбай жаным.
Укпай коюп тыз эткен журек сезун,
Жек керунуп отурам езуме езум.

Кец эле жол, неге эми тарып калды?
Сапарыбыз неге эрте карып калды?
Кана татпай калдыкпы сезим даамын?
Эисеген бакытыбыз алые калды.

XXVII

Жалооруп жолду канча карабагын,
Жолугууну канчалык самабагын,
Ортодо жанган оттун табы качкан,
Баягыдай каалганды кага албаймын.

Керунбейсуи негедир кече-кейден?
Талып ооруйт кезумдун каректери.
Кулагыма жагымсыз шуулдашат
Сен чоцойгон кеченун теректери.

Эсимдесик, а бирок калдык дале,
Бактым болуп баа-наркы ченелбеген.
Ылгайт тура тагдырдын таразасы,
Ким болсок да карабай ченем менен.

XXVIII

Оцой менен чечилбес бир жан элем,
Окой эле жумшарттьщ мунезумду.
Шьщгыр кулку кез караш назьщ менен,
Ырга айланып ээледик журегумду.

Ичтен тынып журбестен, ичтен сызып,
Бар сырымды катпастан журегуме,
Арзуу толо ажайып ыргакка бай,
Ырга айланып баратам бир езуке.

Ырым менен арбагым келип турат,
Сырымды айтып жайнагым келип турат.
©згеге ыраа кербей емур сокун,
Бир езуке арнагым келип турат.

XXIX

Агылууда емур кечу буулугуп,
Жанды эргитип, жалт каратат элесик.
Наристедей пейили таза, жайдары,
Карапайым бир жан элек сен езук.

/02 <u>Жумаев Тургунбай</u>

Оттуу эле кара кезун, шок эле,
Суктанбаган сага жигит жок эле.
Сунулбастан калды канча ыр-букет,
Айтаар сезум айтып калбай шондо эле.

Калтыратат сени эстее аза бойду,
Жазылмагы ырлардын азап болду.
Жалгыз калган торгойдой талаадагы,
Безеленем таба албай сага жолду.

XXX

Асман толо жылдыз жанат, Ай жалгыз,
Айылда сен, а бул жакта мен жалгыз.
Гарып болдук сыр туйунун чече албай,
Журектерду канчагаче алдайбыз?

Бир кергенге кабак ачык, ойлор туз,
Бир санынан кийинки эки нелдейбуз.
Сары санаада сырды ачпай, анан не,
Буйругуна журектердун кенбейбуз?

9йуз-буйуз ескен эки талдайбыз,
Дайрадагы куушуп аккан салдайбыз.
Алые журбей жыргалы мол емурдун,
Арабасын качан бирге айдайбыз?

XXXI

Улпулдеген умуттерду алдейлеп,
Журектерду кууге салып, суйунттук.
Маашыр болуп суйуубузге кеч келген,
Башкаларды эмне учун куйунттук?

Башкалардан бактыбызды талаштык,
Кыйма-чийме экен ал жол, адаштык.
Кекулдерду калтырбастан кеч кузде,
Эки айрылыш жолдон кайра табыштык.

Сендей жанды кутуп, эцсеп журдум кеп.
Жолуктук да, журегуме от жактыи-
Бирок тагдыр насип кылбай суйуунду
Журек ооруйт, андан башка не таптым?

XXXII

Тагдыр буйруп тар кечеде жолугуп,
Журек булкуп, тил таба албай оолугуп.
Айла катты туцгуюктан чыга албай,
Сезимдердин жолу турат тоорулуп.

Аппак, аруу тилегинда, назыцда,
Журегуме назиктикти уюткан.
Кайда журдук кара кезуц моймолжуп,
Кайда журдук бир туш келбей мурунтан?

Эми минтип эки жолдо экеебуз,
Бул емурдун ерун кездей кечебуз.
Кокусунан оро-пара туш келеек,
Бейтааныштай бейкам гана етебуз.

XXXIII

Кейпин кийип жалгыз калган кулуктун,
Кундеп-тундеп сени издедим, куйуктум.
Кеп убадан кылды мени убара,
Убарама кейибеймин, суйуктуум.

Жаздын туну. Кутуп турсам келет деп,
Жолтоо болуп жамгыр текту кенектеп.
Апак эми кайдан сени чыгарсын,
Атак жатса сени пайлап ебектеп.

Дыбырт-дыбыот. жацы ырын жазгандай,
Жамгыр тынбай же мен кетип кала албай.
Сени куткен кундер уюп дилиме,
Чыкпайт эстен. Делбе болуп каламбы ай!

XXXIV

Махабатым-жылдыз ал кекте жанган,
Мелтулдеген жаштык кез артта калган.
Жийде жыттуу саамайьщ сылап журуп,
Жигиттигим кермурут сенде калган.

Аппак була ецденген балалыгым,
Аруулукту апакай тацдан алган.
Агарганы чачымдын арман эмес,
Арзуусу мол ак суйуум сенде калган.

Махабатым - жаштыгым оттой жанган
Ыргагынды дале эстеп ылгап алам.
Наристедей пакиза суйуубуздун,
Жарыгынан жанданып жыргап калам.

XXXV

Жоодураган кездеруи оттой жанып,
Ысыгына чоолаган жайкы аптапсьщ.
Керген сайын азгырып алдай берген,
Кызылы кызыктырган кызгалдаксьщ.

Жылт коюп етсе дагы канча жылдар,
Жылт этип ечпей журет оттуу сезим.
Толтуруп кекурекке кусалыкты,
©зуме ээ боло албай турган сезим.

Мен эми кимге айтып тугетемун,
Жанымды жай алдырбас арманымды
©зунду кун-тун энсеп издей берип,
Мунжунун кейпин кийип каламынбы?

XXXVI

Алтыным, келдей толкуп кейкелдунбу?
Апкаарып, туталанып езгердунбу?
Карматпай ойлор сени кыйнадыбы,
©зуц сайып бутурген кешеге еидуу?

Кучагында санаанын термелдицби?
Ким сенин наз кулкунду эреен керду?
Суу жетпеген эгиндей болдунбу же,
Жамгыр кутуп кумсарган ереендегу?

Кайрадан окуйм жазган каттарынды,
Улам жаиы ой берген, арзуу берген.
Ырдасам кайра езуиду ырга айлантып,
Сырга бай наз кулкуне арзыйт белем!

XXXVII

бзумду сенден оолак алып журе албадым,
Ызамды элдей ичиме тук жута албадым,
Алдырып ийдим, андабай журуп алтыным,
Учуруп колдон кушумду тута албадым.

вткеруп ийдим баа жетпес оттуу кезимди,
Сагынам эстеп секелек аруу сезимди.
Бутундей денем кусанын тийип капшабы,
бтушуп кеткен еруктей болуп эзилдим.

Арбаган жанды, арбаган аппак сезимди,
Эстээрсиц сен да, анардай кызыл кезинди.
Ал тунде керген кымча бел ноода элесин,
Илеби жылуу таи нуру болуп сезилди.

XXXVIII

Мурда-кийин мындай сезду укпагам,
Уксам дагы же маанисин чакпагам.
Кээ келиндин женил болот терету...
Ырды муюп, укса дешет. Таи калам.

Бир кызык иш. Тамашалык бир келин,
Ыр дегенде оттой куйуп жаныптыр.
Эгемберди Эрматовдун ырларын
Окуганга талгак болуп калыптыр.

Бир тузу кем, бирок мен да чиймелейм,
Жаншеригим, жарыктыктан туиулбе.
Терет уйун терт айланып кетпестен,
Ыр окуйун терезендин тубунде.

Миц-Эрук шамал багы
2002-2008-жылдар.

ОО, СУЙУУ

(Турмектвн)

I

Оо, суйуу!
Сезмер кылып, чечен кылып салдынбы,
Журсем керек сездун баркын тушунбей.
Жан дуйнемду алоолонттун от кылып,
Делеерутуп табымды ылдый тушурбей.

Алдыцбы эми колдон бекем жетелеп?
Сени алдастап буйтап качып кете албайм.
Турган менен ой-максаттан кез куйуп,
Мустар болом кайра езуне жете албай.

Ырлар жаздым окуйбу деп Айдыцым,
Сезим дурбеп жолго чыгып алыпмын.
Анан барып арт жагыма кылчайсам,
Сенден алые, ыраак кетип калыпмын.

Бар билгеним таазим кылып езуне,
Нурдан буткен турпатьща сыйынам.
Эрте-кечпи, балким кеп жыл еткен сои,
Сенин кулуи болуп элге таанылам.

II

Оо, суйуу'

Кимдер сени ыйык тутуп, туу тутуп,
Таазим кылып, башын ийип турбаган.
Тилин билген жандар жетип максатка,
Тил азарлар жарым жолдо куураган.

Мен да Сенин чындыгьща ишенбей,
Журдум кеп жыл, убакыттар закымдап.
Тоцмоюндук жецилди эми мендеги,
Эми сени пир тутууга акым бар.

Улутунтуп, умсундуруп жылдарым,
бзун болбой емур багым, гул багым,
Анан дагы даамын татып канбапмын,
Сага арналбай калды далай ырларым.

Саат журуп, суу шылдырап, дайра агып,
Сага жипсиз калган окшойм байланып.
Сенин назьщ, кумар отун азгырып,
Эисеем кучеп, сен келесиц жазгырып...

III

Оо, суйуу'
Сен тагдырсыц, жылдызыбыз туш келген
Экеебузге болдун сынбас кепуре.
Бирибизди бирибиз таппай сагынган,
Ошол кундер окшойт айсыз тундерге...

Ырдай албай уяи, мокок жан элем,
Унумду ачтьщ, безелентип ырдаттьщ,
Айдьщымдын ай чырайлуу келбетин
Дацазалап, кайрыктарды жараттым.

Кат жаздырдьщ чиймелетип ейде-ылдый,
«Жактырамын жалгыз гана сени», - деп.
Андан бери жылдар жылга алмашып,
Жообун кутуп, жаным албай келет сеп.

Кырга чыгып Айдьщымды издедим,
Сен айланып кетиптирсик закымга.
Жалгызсырап куйут ырын ырдадым:
«Силерди мен керер бекем жакында...»

IV

Оо, суйуу!
Кайда, качан, кайсы кучтен жаралдьщ,
Кантип таптьщ жигит, кыздын журегун?
Канчаларды салдьщ сары убайга,
Канча журек болду сенин тунегуи?

Ооба, айтып бере албастыр аны эч ким,
©зуидун да сан эсебин жетпестир.
Канчалардын бириктирдии тагдырын,
Алар сени, сен да аларды эстей жур!

Мен да алкап жашайм сени таиды-кеч,
Сен бар учун калган емур узарат.
Кутем энсеп, жетине албай, жете албай,
Аткан тацды, чыккан кунду кызарып.

Сен бар учун сагыныч бар, эргуу бар,
Бирин-бири арзып издейт журектер.
Сен бар учун жашоо учугу уланып,
0з огунда тегерене берет жер.

/02 <u>Жумаев Тургунбай</u>

V

Оо, суйуу!
Базар кунку кез боочунун ойнундай,
Тупкурунен орун алдьщ оюмдун.
Айдьщымдан башка кезге керунбей,
Айдан тушкен перизаттай туюлдуц.

8зуц чийген бийиктеги канат жол,
Апга карай улам ерге жетелейт.
Ички бир ун: «Жетпейсин-.-» - деп
шыбырайт,
Экинчиси: «Коркуп артка кетпе!» - дейт.

бзгечеме кеткен асма кепуре,
Жеткиреби? Ара жолдо калбайын.
Куну-туну тынбай басып жол журе,
Кадыр туткан кара кезум табайын.

Абийир бер, мудурулбес кубат бер,
бзумду анын кездерунен керейун.
Табын туюп тааныш, жумшак колдордун,
Гилас ырац илебинен ебейун.

VI

Оо, суйуу!
Сен айтылып бутпеген жомоктойсун,
Куттурбестен бир келген коноктойсук-
Жан дуйнеме кирдии да, дециздеги
Кызыктырып балыктай ойноктойсун.

Жан дуйнемду жарк этип суйунтесуц,
Терецице оп тартып уцултесун,
Анан эле тундегу ак челмектей,
Издеттирип таптырбай туцултесун.

Ак менгуден агылган суудай болуп,
Асманда учкан апаппак куудай болуп,
Бут кецулум езуие буруп алып,
Желбирейсиц кырмызы туудай болуп.

Эстетип артта калган жаштык чакты,
Армандуу еткен кунду, аткан танды.
Дирижердой таягын чимирилткен,
Ырдатасык эритип мынча адамды!

*Жумаев **Тургу**нбай*

VII

Оо, суйуу!
Кара кучке мени мынча элиртпе,
Билинбестен арты катуу айдагьщ.
Шишип толгон шардай учуп, бийикте
Таре жарылып, дайным таппай калбайын.

Сени ээрчип аргасыз болдум делбе,
Кайда барып токтоймун, кайсы белге?
Айдьщымдын кекулун иренжитип,
Тоскум келбейт оозумду муздак желге...

Бирибизге бирибиз куп жарашып,
Ажырашпай журсек болду жанашып.
Бир нук менен мелтур тунук булактай,
Аккым келет алып андан илхам, шык.

Ыйык суйуу, сен бар учун ар дайым,
Дилибизден куттуу жарык нур жансын.
Биз женунде ушак, айьщ кеп журбей,
Эи башкысы - журектегу ыр калсын.

VIII

Оо, суйуу'
Мени мынча кыйнабачы, суранам,
Бирде муздак, бирде ысык суу чачып.
Кетерееrмун азабынды канчалык,
Ооруса да тулку боюм жан ачып.

Адам Ата, Обо Эненин туптунук,
Сезимдерин алгач езун бергенсин.
Мин, миллион журектерге от жагып,
Меселдетип ырга айлантып келесик-

Неге бизге калдын экен жолугуп,
Алып анын тынчтыгын, менин дагы.
Беймарал емур кунум керсем болмок,
Озумдун езум согуп арбайымды.

Кумар кезге дилде жалын жалбырттап,
А сен турсац эки ортого от жагып,
Кайсы бир жан карап чыдап тура алмак,
Карап турбай, табына анан жылынмак.

IX

Оо, суйуу!
Сен ыйыксьщ, башка ыйыктар чендебес,
Сен бийиксии баарына эле кол жетпес.
Таразасыц тактык учун жаралган,
Тактыгьща акыл жетпес, сез жетпес.

Сен ошондо мелмелуме туш кылып,
Башка тушкен кайгым, шорум, ар болдун.
Ойнобойун десем дагы жашынмак,
Анда-мында бир керунуп жок болдуц...

Жалгыз терип эски жолдун таштарын,
Жол боюнда сени тосуп отурам.
Артта калды арманы жык алтын кез,
Алды жакта куткен азап толтура.

Ошентсе да ыйыктыгыц жоготпой,
Тунуксуц сен булганычты жолотпой.
Аруулуктун мекенине тунетуп,
Журсек деймин сени ардактап коноктой.

X

Оо, суйуу!
Сен терметип бейгам жаткан журекту,
Аппак кызга ашык болуп калыпмын.
Жашыра албай жаткан сырды ичтеги,
Гилас кызга гиластай ыр жазыпмын.

Алдыц-кийин дил кубатын таптабай,
Кашан атты зор байгеге салыпмын.
Алдыдагы абийир сотун ойлобой,
Ашыктыкка жакын болуп алыпмын.

Ыр окупмун жаштар толгон кечтерде,
Айдьщым да шок кыздардан угат деп.
Андабапмын дээрим деги канчалык,
Бул учун мен угарым чын шылдын кеп..

Сени дацктап жан дуйнемду каккылап,
Ырлар жаздым кашац, аз-маз кынаптап
«Баштадьщбы, демек, эми таштаба,» -
Деп дем берди ышкы акыны Эрматов.

Жумаев Тургунбай

XI

Оо, суйуу'
Сен кызыл кан тамырлардан тамырга,
Тыным билбей чуркаганыи чуркаган.
Чарчабаган, уйкудаамын сезбеген,
Куч-кубатты кайдан алдын,, так калам?!

Денедеги кан сьщары тынымсыз,
Азык ташып жугургенук жугурген.
Тупкуруке жетпей терец сырыццын,
Турпатыца уцулгенум, уиулген.

Буйругунду аткарбастан журе албайм,
Же езуиду кое албаймын кишендеп.
Ыйык сезим ыйыктыгын жоготпой,
Бир езуке ишенгеним ишенген.

Танца, кечте, калыц ак кар, жамгырда,
Айдьщыма бараарда же кайтаарда,
Жадымдасьщ- ©мурге да кеч кирет,
Ырлар калат, жашайсьщ сен ырларда.

XII

Оо, суйуу'
Жанымдасын, анан да алыстайсын,
Карацгысын, а кээде жарыктайсьщ.
Сыркоолосом сыйкырлап шыпаа берип,
Айыктырган дарыгер табыптайсыц.

Кайда барсам ээрчиген келекемсун,
Байлыгымды толуктаар берекемсиц.
Туш тараптан тосмого камап алган,
Кезге атар мергенге тен экенсин!

Дегдеттирген, эцсеткен ашыгымсьщ,
Алмашаарга теци жок асылымсык-
Эйде-ылдыйы езуце байланышкан,
Денемдеги канымдын басымысьщ-

Максат кылып жол алган аралымсын,
Келекелеп салкындаар дарагымсык-
Сен болбосоц сенчелик ким барктамак,
Сен болбосоц талаада калаарым чын.

Жумаев Тургунбай

XIII

Оо, суйуу!
Дурбетуп дуйне капар сезимдерди,
Куйдурду сен кечигип кез келгениц.
Туцгуюк бир абалга кептедиц да,
Калбастан адат болду ээрчигении-

Тоодобу, кан жолдобу - кайда барсам,
Жан жолдош болуп алдьщ катар баскан.
Айла жок, таштап басып кете албадым,
Болсо да кундер сенден кецул калган.

Байладыц таттуу ойлордун чылбырына,
Ал чылбыр жагымдуу эле чындыгында.
Айдыцымдын каттары тумар болду,
Азгырган оттуу сезим сыйкырына.

Кыйналдым, ал кыйноодон алдым азык,
Кекулум кургур дале учат шашып.
Сагынткан делбириме бир жеткирбей
Сен кеттин. А мен журем ецден азып.

XIV

Оо, суйуу'
Ойлобогон, тушке такыр кирбеген,
Ар кыл иштер болот тура турмушта.
Пшене албай эсим кетип турамын,
Колдон келсе кек желкеге бир мушта!

Сен келбесен, тагдырымда не болмок?
©цгул-децгул жолум кайдан оцолмок?
Табы качкан коломтодой бозоруп,
Жан дунуйем жардыланып, тонолмок.

Кутулбестен сен туш келип бактыма,
Кулкуиду угуп, кубанычтан мае болгом.
Баскан-турган жер да улам кулпуруп,
Булбул сайрап, алтын башка бак конгон.

Бир езуксуз пенде кантип жашамак,
Жашоо анда, билбейм, кантип аталмак.
Жаралгандын бут баарына уютку,
Сен езуцсук, ыйык, улук махабат!

XV

Оо, суйуу!
Кызыл кейнек, кымча белиц кулпуруп,
Кылыгыц кеп бийиктерге умтултуп.
Аярландым аста карап кезуиду,
Кетеби деп, балким, алдап, умсунтуп.

Баш ийип тагдырдын бул жазмышына,
Суктандым кезду уялткан турпатьща.
Жыпар жыт кытыгылап баш айлантып,
Кол шилтеп, кайыл болдум бут баарына.

Назиктигиц, аруулугуц жанда жок,
Кектемдегу кооз гулдей улбуреп.
Коюу кара кездеруце арбалдым,
Кекурекке жылуу илеп, гул тунеп.

Кызыл кейнек куп жарашат, чечпей жур,
Кызгалдактуу кыраидарды эстей жур.
Алды жыргал, арты азап емурде,
Сен, оо, суйуум, жан дилимден кетпей жур!

XVI

Оо, суйуу!
Адам Ата, Обо Энеден мурдараак
Кайда элей, кайсы ааламда журчу элей?
Жарык чачкан кун нурундай кармалбас,
Же жомоктун каарманы Үр белец?

Сени не деп аташчу эле ашыктар,
Суйуу балын кимге кантип берчу элек?
Угуп ырын журектердун армандуу,
Кантип чыдап, кантип карап турчу элек?

Башатыццы башкалардай дааналап,
Таба албадым, биле албадым негедир.
Кайсы зирек тупкурукду тугелдейт,
Адашпастан сырыкды ачат ким сенин?

Суретук жок, элесик жок, тилик жок,
Куч - кубатты алдык кайсы булактан?
Эртели - кеч Айдыкымды эстетип,
9зук болдук тозок отко кыйнаткан...

/5 У

Жумаев Тургунбай

XVII

Оо, суйуу!
Наркы, баасыз мухиттин маржанысьщ,
Тулку бойдун бутундей дарманысьщ.
©зекту ерттеп ийип, тынчтык бербес,
Барпынын Мелмелундей арзуу ырсьщ.

Кадырьща жетпеген кайрандарга,
Кайгырса кайра келбес ыргактайсьщ.
Байкабастан белсенген балбандарга,
Тымызын ыргытылган тузактайсыц.

Баркынды баалай билген ашык жанга,
Булуттан буткен аппак мамыктайсыц.
Мисалы, бир емурге мен учун сен,
Кайрылып ат байланчу казыктайсьщ.

©мур етет, биз етебуз, баары етет
Бул дуйненун жазмышына байланып.
Сен елбейсун, Кун, Ай сымал нур чачып,
Жакшы ыр елбейт эстеликке айланып.

XVIII

Оо, суйуу!
Тацкы гулсун нурларга жууна элек,
Кецул кушу башкага бурула элек.
бзгербеген нукура турпатынан,
Турмушта шар толкунга уруна элек.

Сен мага жолукканда назик элей,
Кектемдегу кек гулдей улбуреген.
Мен анда баео мунез мокок элем,
Колунан гулу тушуп жудеп журген.

Суртунуп кардай таза актыгындан,
Улгу алып эсеп, чоттуу тактыгындан.
Эткердум емур - кунду етелгелуу,
Кектетуп кецул кушун шаттыгындан.

Кар, борошо, еткунге урунсак да,
Кара езгейлук, кектуктен буулсак да,
Эзгербедуц баягы турпатыццан,
9зуц болдуи езгече тагдыр мага.

Жумаев Тургунбай

XIX

Оо, суйуу!
Сездим сени Айдыццын карегинен,
Турс-турс каккан тынымсыз журегунен,
Кулкусунен чынынын шьщгырындай,
Мага берген майрамдык белегинен.

Туйдум анан тийишип тим тура албай,
Эркелеген ойнооку кылыгынан.
Тарамынан чачынын желге ойногон,
Обон созуп ырдаган ырларынан.

Качан, кайда болбосун мага дайын,
Тагдыр кошкон силерди кутем дайым.
Чаташтырып, уялтып, анан кээде,
Чатагыц кеп, таппаймын алапайым.

Барк, кадырын кетеруп тируулуктун,
Боло бербей туркун туе, туркун кейде.
Айдьщымдын езу бол ардактаган,
Арзуу ыр бол жашаган кекуректе.

XX

Оо, суйуу'
Чалкыган келсун жээги керунбеген,
Тупсуз отсуи оожалып тугенбеген.
Сени менен чачылып, тегулем да,
Сени менен жыйылып, тугелденем.

Турпатыида ыймандын мээрими мол,
Турагысьщ чеги жок ырахаттын.
Кубуласьщ кыялда чындык болуп,
Кез алдыма кейкелуп гулбурагым.

Мээрин сенин эргитип жан дуйнемду,
Дил теренде аруу тилек тутанат.
Кез мончоктой суктандырат илебин,
Кеиул оту алоолонуп куч алат.

вруксардын кучагындай мээримдуу,
Колтугуна тартып аста аярлап,
Алпештедин. Жаным жыргайт, жай алат,
Умутумдун укуругу узарат.

XXI

Оо, суйуу!
Сезип, туюп, акты дагы, караны,
Гулдуу ажар, журектегу жараны,
Алаксытып табышмактуу сыр менен,
Ала бербе буюктуруп мазамды.

Кубуласьщ пери болуп кулпуруп,
Шамал болуп чачтарындан сылайын.
Жашыл жазым жарк деп етуп кеткенче,
Жаштык ырын жашыл нурга жуурайын.

Кыл арканга чырмап алып кексеемду,
Ырахаттуу азап болдун арбаган.
Кыйналсам да берилгеним берилген,
Сени энсееден чацкоом такыр канбаган.

Мен езуидун мээнеткеч бир кулунмун,
Мажнун сымал дитим сага байланган.
Мээримине маза кылып канмайын,
Айланацда айланганым айланган.

Миц-Эрук шамал багы
2002-2008-жылдар.

УЗУЛБегеН ҮМҮТ

Кокус сенден кат алып келеби деп,
Куткем далай дос кызьщ - почтальонду,
Кызыл кейнек кылактап чыкса экен деп,
Токсон кундер дале эсте жолдорунду-

Катар басып журсек да, катар басып,
Ток этээрди айта албай апкаарыдык.
Акыл-эстен адашып кала жаздап,
Аза бойлор титиреп, калтаарыдык.

Арзуумду сага айтуунун жалгыз жолу -
Колу менен сары кыздын саресептуу,
Артып алып арманды канатына,
Каттар кетчу езуне, каттар кетчу.

Биздин аппак суйуунун данакери,
Илберинки, ак ниет, кайра жангыс,
Кара кылды как жарган калыс сездуу,
Кантип журет болду экен почтальон кыз?!

Канча суулар акса да, жылдар жылып,
Сени эстесем, журегум элеп-желеп.
Дале кутуп журемун сары кызды,
Дагы сенден кат алып келеби деп.

/5 У

Жумаев Тургунбай

Дагы сенден кат алып келеби деп,
Кутуп журсем сары кыз почтальонду.
Эзун келип калбагын, езун келип,
Санаа тартпай жолунду тосоюнчу.

КЫРКТАГЫ СЕЗИМ

Жанаша эле партабыз бир катарда,
Анда окуйбуз 7-нчи «Б» класста.
Китебице тымызын салгам жазып,
«9зуиду жактырамын», - деген катты.

Андан бери 40 ирет ерук гулдеп,
40-ирет эстетти балалыкты.
Экеебуз эки жолдо, эки туйшук,
А биздин тунук сезим 40ка чыкты.

Байкуш сезим каржалды 40-ынчы ирет,
Жай саратан, чыкыроон кышкы аязда.
Канткен менен тунугу тунук бойдон,
Тупкурунде журектун журет туйлап!

«Эзунду жактырамын», - деген катка,
«Мен дагы сени, жаным!» - деген жообун.
40тын кырын ашканы турат, бирок,
40 жыл бою биз бастык башка жолду.

40 - ынчы ирет кайтышып жылуу жакка,
40 - ынчы ирет кайрылып келди куштар.
40ка чыккан каттарда баа жетпеген,
Тунук сезим, тун суйуу, ыйык кут бар.

/5 У

Жумаев Тургунбай

40ка чыгып калса да тунук сезим,
Сезилет маа наристе жапжаш бойдон.
Тунек берип журектун тупкурунен,
Каалгасын бекемдеп бутеп койгом.

©мур ширин, анын да болот чеги,
Умут кургур узулбей жашай берет.
Кетсем дагы жык толуп карегине,
Кездеруиден бир суйуп, кетким келет.

КЕТКЕН ЭЛЕМ КАЙРА КЕЛГЕНИ

Кеткен элем кайра келгени,
Бугун турам сени айланып.
Унута албай жоодур кезунцу,
Дил сырыца дилим байланып.

Болоор-болбос иштер жол тороп,
Кеп туйшуктен колум бошобой,
Журдум сагыныч каажып ичимден,
Шорум кайнап ысык шорподой.

«Келбейсинби кайра?» - дегениц,
Уюп калган дилде сымаптай.
Эстей берип эрке кыяльщ,
9тту тундер эрте таи атпай.

Келдим мына бугун сендикмин.
Карегице конуп куну-тун,
Мунга толгон дилди сугарып,
Агарталы танды, умутум.

Сикип калган карек отуна,
Кез нуруидан алып жылуулук.
Сезимдерге таштап тамызгы,
Сырлар аксын сыртка суурулуп.

Сени дагы, мени экчеген
Ыйык сезим - оттуу махабат.
Кандай илип алат илмекке,
Кайдан бутуп, кайдан башталат?

Эмур кыска, емур - кез ирмем,
Эки кирпик болгон арасы.
Жолуктурду тагдыр мынча кеч,
Канабы эми суйуу табасы?

Кеткен элем, кайра келсем бу,
Арбап салдьщ, эми кайта албайм.
Кайра келуу насип кылабы?
Азабыцды кайра тарта албайм.

КАЙТАЛАНГЫС КЫЯ АЛБАС ТАТТУУ УЧУР

Жайдын таны, айдын да толгон кези.
Эки журек калышты жолугушуп.
Булак уну кытыктап сезимдерди,
Тоо желине беттери тутугушуп.

Сезим кучу толкутуп буткен бойду,
Суу чачышып, гул жыттап... бейиш го бу!
Башкалардын башына мурда, кийин
Келбегенби, келгенби мындай учур?

Тагдыр жели каяктан айдап келип,
Табыштырды экеену бугун ушу.
Тамашасы эместир бул тагдырдын,
Бир емурде бир келчу таттуу учурбу?!

Дил магдырайт. Агарып чыгыш тарап,
Жылдыздар да уйуне тарап жатты.
Аста жылып устуне Кызыл-Деидун,
Ай да байкуш уурданып карап жатты.

Ай нурунан озунуп кыз саамайын,
Тоонун жели желп этип тарап жатты.
Бек кучактап бири-бирин эки журек,
Кайталангыс учурду кыйбайт татуу.

Кыз мойнуна тагылды гул маржаны
Жигит белек кылгандай бермет, шуру?
Жетине албай желпинтип таажыларын,
Айгулдер да суктанып карап турду.

«Колдон чыгып кетпейби келген бактым?»
«Тунук сезим сагынычка кул болбойбу?»
Кукурттенет кулук ой кош журекте,
Тац калтырып торгойду, тоо булбулун.

Жигит калды оролуп кыз чачына,
Тилегени - турса экен тан атпай.
Денден ары жашынып, Ай сен дагы,
Ак тилегин айта тур жылдыздардай.

Ырчы мвлбулс :

ЖАЛАЛ-АБАД - КУТТУН ШААРЫ

(Обон учун)

Жалал-Абад - куттун шаары
Кулпуруп бак-дарагы,
Кекулун кекелеткен
Карынын, жаштын дагы.

Кайырма:

Ордосу ыцкылаптын,
Бешиги ынтымактын,
Акыйкат жолго баштап,
Шанданткан кыргыз калкын.
Жалал-Абад, Жалал-Абад -
Бешиги ынтымактын.

Суктанып Ай, жылдызды,
Жаркырап жанган шамы.
Эргиткен жан дуйненду,
Тунку шаар кандай жагым!

Кайырма:

Теидешсиз атак-дацкы,
Мекени таланттардын.
Жигити эр, кызы наздуу,
Тамшанткан далайларды.

Кайырма:

Дары суу даба болуп,
Айыгып арууланган
Канча адам бул жашоого,
Жаны дем, илхам алган.

Кайырма:

Байлыгы тумендеген,
Казсан да тугенбеген.
Жети енур кыргызымдын,
Жетиги гулдеп енген.

Кайырма:

Бир келип, шаар аралап,
Бир кызын суйуп калдым.
Тагдырым тартууланган
Ал болду менин бактым

Кайырма:

К9Л ТҮНҮ

Мезгил кулук жеткирбеген куюнга,
Кууган менен тер шорголоп, тер тамып.
Келду кербей жашап етуу- муидуу арман,
Келдук кызды суйуп калуу - зор бакыт.

Дил суусунун аруулукка кандырып,
Тоодон эчак ашып кеткен булуттар.
Ажайып бир тазалыкка магдырап,
Аба таза, кел туптунук, дил таза.

Келду бойлоп, келден алып куч кубат,
Кол кармашып сыр ачыштык- бул насип.
Кел чурегу- ак кейнекчен аруу кыз,
Арбап салдыц арзуу кучун чьщалтып.

Ай нурунда бастык кецул агартып,
Катар тушуп издерибиз жээкке.
Кадыр тундей сезилди ар бир тунубуз,
Тагдырыбыз тартуу кылган белектей.

Тийишкенсип катар баскан буттарга,
Толкун ебет жээкти улам имерип.
Ашыктырып бузбай кундун уйкусун,
Танды атпай турса экен деп тиледик.

Жумаев Тургунбай

Кош айтыштык баш тарта албай тагдырдан,
Унута албай келдун тунун, ак танын,
Толкундарды чуркап келип ашыгып,
Жээкке урунуп, муиайып калып калган.

Кыйыша албай манжаларды манжалар,
А издерди жууп салды толкундар.
Канча дагы сырлар калды айтылбай,
Канча дагы ырлар калды ырдалбай.

Мезгил - ектем, мезгил - дайра шар аккан,
Мелжегенге жетпей карек тунарат.
Келду суйуп жашоо - парыз кыргызга,
Келдун кызын суйуп калуу - машакат.

ЖИЙДЕЛИ КАЙРЫКТАРЫ

1. Жийделиге

Эйде каттайм, ылдый каттайм, иштер кеп,
Бирде токтоп, бирде токтой албаймын.
Бакыраи кез балдар менен алышып,
Муюп уккум келет сезун чалдардын.
Бугун токтоп, еруказрды айланып,
Жан териме батпай толуп, шандандым.

Тагдыр айдап алыстарда журсем да,
Киндик каным сага тамган буйруктан.
Ага кубе визиткандай еруказр,
Келду бойлоп эркин сызган булуттар,
Сыр-Дайрадан сени белген темир жол,
Аксакалдар - кечээги эле жаш балдар.

Жол боюнда ерукгерду ыргалтып,
Эйде-ылдый соккон шамал ырында,
Жээктеринде толкуп жаткан келуцдун,
Суу жетпеген арыгындын нугунда
Ойнойт менин балалыгым жьщайлак,
Жашайт менин ата тегим канымда.

/5 У

Жумаев Тургунбай

Суудан чацкап уйку салган гулундун
Гунчасында, арасында таштардын,
Толкунунда еркечтенген дайраидын,
Дубуртунде таскактаган аттардын
Баёо мунез балалыгым жашынган,
Бугун келип, а мен аны таап алдым.

Жер езгеруп, эл да ескен, сен да естуц,
А балалык бала бойдон жайдары.
Кез жаш келдеп, кырк кабыргам сегулуп,
Ойноп ескен еруказрым ацтардым.
Буттай болуп чыгып калган жууркандан,
Не белунуп калдьщ журттан? Ац-таимын.

Турмуш катаал. Ушул катаал жашоодон,
Таптымбы же таппадымбы ордумду.
Мажурум тал боло алдымбы, шапада
менен тоскон чаалыкканда жолуиду?
Аны езуц гана баалай аласыц,
Сенин гана баац таза, толумдуу.

2. Чацкаган вруксарга

Кун келет чычаласын колго кармап,
Тегиз бирдей нур чачып сапарында.
Эруксарым, куйгенуц ага бир пул,
Чацкаганьщ албайт же капарына.

Уланат кунде кайра сапары анын,
Куйкалап тоону, адырды, еруктерду.
Кузге жетпей сапсары бариктериц,
Сагынасьщ кектемду жаан теккен.

Сыр-Дайраны бойлоп барып, тоону аша,
Илинип, кайра карап арт жагына,
Кызылга боёп жер, тоо, булуттарды,
Жоошуйт Кун. Дем аласьщ куйкаланбай.

8зуидегу бир арман - мундуу арман,
Шамалга кошо ыргалган кечте, танца,
Булутка жетпей калган есуу токтоп,
Насип кылбай катарлаш аккан дайра.

Сырдуу дайра обдулуп токтоно албай,
Жээкке урунуп, жутунуп арманын да,
Умсунат ишке ашпай аруу максат,
Эруктерге суу чачпай калганына.

/5 У

Жумаев Тургунбай

Кун келет чычаласын бекем кармап,
Булут келет суу жуктеп сапарында.
Кунде эмес, бир кун бир куйуп булут,
Чанкаганьщ алаар дейм капарына.

3. Мажурум талды саамайынан сылап кой

(Уулума)

«Бирден минге, минден кийин тумен», - дейт,
«Жалгыз жандын жетээр жери кумен», - дейт.
Ата-энендин, элдин акыл, батасын
Албай жолго чыксан, кырсык жугендейт.
Жакшы элиндин «жаманы» бол ырыстуу,
Жакшылыктын сапар жолу тугенбейт.

Ата Журттун таза, салкын абасын,
Кан-жаньща сицирип жур, сицирип.
Атпай кыргыз тарыхына, салтына
Кецул коюп кез салып жур укулуп,
Ата-энендин, ата-эненди билгендин
Дубасын ал, ызаат кылып ийилип.

Атац жазып берген накыл, дубасын
Журегунщун дал тушуна ката жур,
Карангыда кальщ ескен токойдо,
Карбаластап, калбай жолун таба жур.
«Туулган жердин топурагы алтын» - дейт,
Топурагы булганбасын, таза жур.

/5 У

Жумаев Тургунбай

Мекениидин авазалуу ырына
Кайталангыс кайрыгы мол ыргак бол.
Пайтешесин пайитин таап чапкын да,
Тушкен кышын кайра ордуна кынап кой.
Керек болсо айдарым жел болгун да,
Мажурум талын саамайынан сылап кой.

4. вруkзарга бер айлуу тундеруцду

(Сатыкеге)

Байкадьщбы, оо досум, Жийделинин
©руkзары куйкаланып жатканын,
Кун уйкудан кезун ачып кунде эрте,
Батаарында сары санаада калганын.

Ойлодунбу сапардагы жолоочу,
©руkзарга боору ачып етеерун?
«Бул айылдын жигиттери бар беле?
А бар болсо кайда экен?» - деп кетээрин?

Мунду артынып мусаапырдай боз адыр,
Мекгу жаткан тоолорду энсеп жете албайт.
Жаштар сыртта тагдыр жасап журушет,
Карыялар жерин таштап кете албайт.

Кекурегун уюган терец сырга,
Элдин арзуу тилеги ырларында,
Жана дагы сапсаргылт жалбырактар
©муру эрте узулген бутагынан.

Саргыч ырац санаалуу жалбырактар
©муру эрте узулуп бутагынан.
Жатканына кимдерди кунеелейбуз?
©руктердун муц-зарын кимдер угат.

Куу бутактын муидуу ыры жанды эзип,
Ачыштырып мыкчыйбы журегунду?
Кетмениидн кетер да, алышка бар,
©руктерге бер айлуу тундеруидУ-

ЖАНЫ ЫРЛАР

/5 У

Жумаев Тургунбай

ПОЭЗИЯМ, ҮМҮТСҮН

Поэзиям, умутсун,
Демин баскан куйуттун.
Карматпаган чылбырдан,
Же жалынан кулуксуц.

Поэзиям, ыйыксын,
Мелтур кашка тунуксуц.
Себелетип кар, жамгыр
Нешерлеген булутсун.

Мецкуп аккан суудайсьщ,
Келдегу ак куудайсыц.
Кылактаган кызгалдак,
Кылыгы кеп кыздайсьщ.

Ээрчип чыгып артындан,
Ыраак кетип айлымдан,
Кайттым кээде олжолуу,
Куру кол кеп кайрылгам.

Аскаи бийик, жан боорго,
Жетемби же жетпеймби?
Шамалындын шарына
Калкып учуп кетпеймби?

Жол да улам бийиктеп,
Мараа эцсеген кулук кеп.
Маидай тердин даамы шор,
Максат кезду куйгузет.

Ой, тилекти аруулап,
Болоюн деп чыйрак, тыц,
Ыргагьща ыргалып,
Жан жыргалын унуттум.

Кыйналсам да мик ирет,
Кыйнап калем - жоргомду,
Турпагына журтумдун,
Мелт деп тамсам болгону.

07.05.2012-жыл

ЫРЫМА

Ар бир сезун ацтарып тергеечудей,
Калчап, сынап, оодарып телгечудей,
Кайрыктарыц сеземин калкагар тоо,
бзум елуп, сен такыр елбеечудей.

Сай ташындай бир-бирден ташып келип,
Кудундаган бебектей балтыр бешик,
Суйунем да дунуйем алай-дулей,
Данек сезун бир жерде калып кетип.

Бир бермети бир бурчта кала берип,
Барксыз болуп калат деп жаным кейип,
Узанамын урпакка калтырсам деп,
Узарбастан кетсе емур бир мурт этип.

Саамайындан сылаймын эне болуп,
Кычык суйлейм, кытыктайм жене болуп.
Оттон суугa, а суудан отко салам,
Байлоодо так секиртем желе болуп.

Снайпермин ширин сез андып журген,
Теп келгенин кеиулге катып журген.
Ширелуусун ширетип ыргагьща,
Ширесизин жолотпойм кытмыр кулген.

Ырчы мел булак

Жаш кулуктей секирип чакчандаган,
Той-топурда тапталып, такшалбаган,
Чыгып алба жарышка кумар айдап,
Кемускеде жургенун жакшы андан.

Мейли журсеи эциште, жарыштарда,
Боло кербе кез багым калыстарга.
Элге жаксын жел менен ойногонун,
Элге алынсан, татыырсык калыс баага.

Кайрыгыида - кубанчым, ой-асыретим,
Ыйым, суйуум, жан дуйнем, ен-келбетим.
Сенсин - журтка арнаган сый белегим,
Балдарыма калтыраар мурас кебим!

Кымбат мага ар бир сезуи, ар сабьщ,
Ыргагыиды чыидап турган кайрыктар.
Андан дагы артыгыраак, ейдереек,
Жазыла элек, табыла элек кайрык бар.

Кан-жанымдан жаралган периштедей,
Ар бир сезук чиймелейм суретчуд« і.
Мен етсем да, сен такыр елбеечудей,
Кадырлаймын кайрадан кербеечудей.

12.12.2011-жыл.

Жумаев Тургунбай

BYTYPYYHYRE

Ук, угуп кал. Бул акыркы коцгуроо
Ыйык, сен деп дагы кайра жацырбайт.
Касиеттуу ушул кун да - ыйык кун,
8тет, кетет, канча издесец табылбайт.

Мобул класс, китеп, доска, парталар,
Тецтуш курбу, агай, эжей, ак мектеп -
Баары сенин емурдегу таянчьщ,
Эстуу болсон, эс-кеенунден тук кетпес.

Ак мектебиц - таалим, билим очогу,
Ак тилектен жатат сени узатып.
Сенин ар бир демилгене демеерчу,
Ийгилигин - анын дагы кубанычы.

Туулган жериц - туу казыгьщ айланган,
Бапестеген Каныкей, Жаныл, кан Бакай.
Ата журт деп жанын берген Эр Манас,
Ата журт деп еткен Чьщгыз, Курманжан.

Кыялкечсиц, кыялдарьщ ишке ашсын,
Кыраакы бол, бол жел жетпес турумтай.
Аалам кезгин, таман астьщ-туулган жер,
Артьщ - кыргыз эл экенин унутпа.

Оку, изден, кыйналсаи да чыйр пгын,
Ата журтка ата-энедей камкор бол.
Тебен кекке жетсин, бирок кекейбе,
Эц башкысы - жепженекей адам бол.

Бул коцгуроо - эи акыркы коцпцрс эн
Жыл айланаар, сага кайра кагылбайт.
Бул коцгуроо - келечекке чакырык,
Максатчан бол, максатчандар жацылбайт.

май, 2012-жыл.

/5 У

Жумаев Тургунбай

КВЗ ТИЙБЕСИН

(Зуурага)

Зуура - биздин, кез тийбесин, аппак кыз,
Ар бир чекит, утур, сезге таптак кыз.
Тагдыр сени чындап бизге буюрган,
Сен жок болсон, кайдан сендей тапмакпыз.

Керкем сезден турдеп килем жасаган,
Колун - чебер, дуйнец - кооз, г/л аалам.
Ой, чабыттан жасап туркун кооздукту,
Журегунде тунук, таза, ыр аалам.

Колун тийип-тийбей ойнойт клавиш,
Сездер кудум куздун шингил жузуму.
Ар бир барак - омоктуу ой топтому,
Ар бир абзац - кыялдын бир узуму.

Барактардан барактарга уланып,
Китеп болуп салынат сез калыпка.
Жарыктантып рух дуйнесун канчанын,
Жарык чачып калат элге, тарыхка.

Бакыт кушу эмгек, аны учурбай,
Иштей бергин ыргак менен ушундай.
Чьщдилинден жаса ар бир ишинди,
Бакыт езу келсин сени утурлап.

Зуура - биздин сабырдуу кыз, сулуу кыз,
Ою терец, кадыр-баркы улук кыз.
Ширин сезду ширин бойдон жеткирген,
Жаркылдаган, жакшынакай тунук кыз.

Зуура - биздин татынакай сергек кыз.
Максаты улуу, максатынан кайтпас кыз.
Сендей жандар болсо элге данакер,
Сендейлерге жалаи алкыш айтмакпыз.

11.05.2012-жыл.

/5 У

Жумаев Тургунбай

вевектАйгА

Кыял элен, жараткандын амиринен,
Бучур жарып чыга келдин гул болуп,
Атакеие тун жарыткан Ай болуп,
Апакеке аалам ээси Кун болуп.

Муштумуца мыкчып тапкан дуйненду,
Издегениц - энец, эмчек, аппак сут.
Тыбырчылап жерди жара ун салып,
«Меники,- деп,- жайнап жаткан аалам бут».

Там-туи бастьщ, кармап, жыттап, антардын,
Бут бардыгы болуп сага оюнчук.
ушул аалам, ушул жерди бапестеп,
Каларына кетпеди да оюц тук.

Оюнчуктар баары тийип кенулге,
Чемуч, кашык айланышты мылтыкка.
Нан жасагык келди ийлеп ылайдан,
Кекке учкун келди анан чымчыктай.

Бугун майрам - бебектердун майрамы,
Али алдыида канчалаган майрам бар.
Каалаганын даяр дайым алдыида,
Келечекке карай куулен, канат как.

Эр жеткенде, Эне - Жерди коргойсун,
Азырынча коргойт сени мекениц.
Куттуу болсун, бебектайым, майрамьщ,
Куттуу болсун да бир жашка ескенун!

30.05.2012-жыл.

/5 У

Жумаев Тургунбай

ыйык сез

9мур- белес, жаратканым бир берген,
Жашоо - куреш, ташпиши мол, бутпеген.
Сапар узак, жол да узак, мара алые,
Ара жолдо тоскоолдук кеп кутпеген.

Ырааттуу сез, ыргактуу сез, ыйык сез,
Кадырынды барктай албай мен келем.
Тозогуиа келгенимди кечир да,
Бейишике кабыл ал мен эцееген.

05.05.2012-жыл.

КЫЗГАЛДАК

Кол бошобой майда-барат туйшуктен,
Же айылда алек болуп кыз жандап,
Журген кезде кол булгалап, кез ымдап,
Адыр, тузге жайнап кетти кызгалдак.

Тартуу кылып кооз гул, таттуу, музкаймак,
Адырандап шаардан келсем кыз тандап,
Кызыктырып кызыгына емурдун,
бруксарда бийлеп журет кызгалдак.

05.05.2012-жыл.

/5 У

Жумаев Тургунбай

ТОЮ ТYLUK0H КЫЗГА

Бугун мына сен куткен той, жигитиц,
Бакыт кездей барат сени жетелеп.
©мурдегу мындай келкуп-балкууга
Кай кыз жетти, кайсы кыздар жете элек.

Калды ээрчип оюнкарак кыз кезек,
Жецил ойлор, кыска кейнек кечээги.
Жолдой узун болсун суйуу сапарьщ,
Окщ, чачьщ, кейнегундун этеги.

Тапканьща оюк, боюц жарашып,
Келечегин жалаи бакыт енденет.
Сен кутпеген сыноолор кеп алдыда,
Даярданып келдиц бекен эртелеп?

05.05.2012-жыл

КЫЯЛДАНУУ

Айлуу тунде чыгып алдьщ тосоюн,
Бир кучактап бал тилинден сороюн,
Дайыма эле келбейт мындай мунеттер,
Макул болсои, мен Мажнунун болоюн.

Мындай мунет келе бербейт утуру,
Ушул мунет - бал сезимдин учуру,
Кадырына жетсец жеттин, жетпесец,
Кыйын анын азабынан кутулуу.

18.05.2012-ж.

Жумаев Тургунбай

БАРИКТЕР ДА КОЛ ЧАПСЫН

Келчи, жаным, бардыгы тек тан калсын,
Кучактар да сагынышкан, айкашсын.
Шыбыр, шыбыр угуп кансын кулактар,
Эриндер да эзилишип бал татсын.

Журектер да чечишип бир сырларын,
Бири-бирин тамшаныша угушсун.
©руксар, тоо, айлуу тун бир балкысын,
Бариктер да кол чабышып турушсун.

21.05.2012-ж.

кенпгм КЕЛЕТ

Бугу ИДУ буулуктуруп куте бербей,
Сыр айта албай, сырдана куле бербей,
Жарк этип жаркылдачы аалам жарып,
Энсеп да, эцсеттирип журе бербей.

Жарк эткен акак тишин кергум келет,
Кырк ерум чачыи сылап жург/м келет.
Таразалап не кылам тагдыр жугун,
Тартынбай сунушуиа кенгум келет.

19.09.2012-жыл.

САРГАЙЫП КАЛАБЫЗБЫ?

Сагындырган жолугушчу кундер бар,
Сырлар чечип, серуунде етчу тундер бар.
Экеебуздей эки жерде саргайып,
Энсеп, эцсеп, суусун куткен гулдер бар.

Насип буйруп ал кунге барабызбы?
Айды ээрчип бирге ырдап, басабызбы?
Болбосо тандай кургап суусун татпай,
Сары гулдей саргайып калабызбы?

18.09.2012-жыл.

00, СУЙУУ!

(турмвктен)

XXII

Оо, суйуу'
©зумду езум танып буулукканда,
Сагыныч зардабына уукканда,
Желегум болосукбу жалдыратпай,
Азаптан айла кетип чыйрыкканда?

Зар какшап, заманам тар куурулганда,
Бакытым сыртын салып бурулганда,
Таянычым боло кар, оо, Айдьщым,
Так атып каран тунден кутулганга.

Сенсиз мен кимге барып, кайда сыям,
Сенден келчу от табын кимден алам?
Сагынчым да, арзуум да, арманым да
Озуксук- Эзук менен жарык аалам.

Сенсик менин жекилуум да, жекуум да,
Ара жолдо таштап кетпе, суранам?
Бул дуйне бир пул, эгер чанып кетсек,
Анда кантем, кимге менин убалым?

Жумаев Тургунбай

XXIII

Оо, суйуу!
Тоо, таш, дарак, жер жайнаган гул менен
Коштошпой да, жалт деп артка карабай,
Батып бара жаткан Кундей болбо сен,
Моокум канбай, журем чацкоом тарабай.

Дидарыца кезум али кана элек,
Арзуу оту апогейин таба элек.
Дил ышкысы уйку-соодой кешулуп,
Кыямьща, ыргагьща кана элек.

Бел-белестен ашып бара жатсам да,
Кыялыца, кеп сырына тушунбейм.
Арасатта калтырбагын мени сен,
Ар бир еткен кунум дале тушумдей.

Эзуце деп эгем берген кунду арнап,
8зуце деп сырдуу кара тунду арнап,
Айдыцым да арман ойдо калбасын,
Бара жатам ага чечек гул тандап.

XXIV

Оо, суйуу!
Ар жагып ойлоп, бери жагьщ
ойлоп тушунбейм,
Туйундуу ойлор турулуп келет, турулуп.
Эмурдун жиби чыйралып кайра эшилип,
Чегине жакын калганы даана билинип.

Кара кучтер кагылышып карсылдап,
Чагылгандай чарт-чурт этет жаи дуйнем.
Сары-санаага, ой келуне чемулуп,
Айда батты, таи атаарын кутем мен.

Эки башка сапар, жолдор кайчылаш,
Бир багытты бир тандабай адашкан
Биздей жандар кантип журет болду экен,
Турмуш даамын бир татпай бир табактан?

Эксеелердун ээн тамында камалбай,
Тумен туйшук, азаптардан кутулуп,
Айдьщыма кетем, суйуум, кубат бер!?
Бал сезимдин кандай гана аты улук!

Жумаев ^Т^"0i *'<u>нбай</u>*

XXV

Оо, суйуу'
Бир езуисун бар ишенген желегум,
Бир езуцсуз ишим алга жылбаган.
Айдьщымды кербей калсам эрте-кеч,
Айлам кетип, енден азып шалдаям.

Жылдар жылат Ай жылгандай кектегу,
©мур дагы жакындоодо чегине.
©ткен кундер мени таштап эртецге,
©гейлебей ебектесе эмине?

Дацгыр эле жолум, тарып барабы?
Барган сайын алыстайбы маара да?
Сени менен тагдырымды бир байлап,
Турмушумдан алсам дегем канагат.

Сени гана угам ийип башымды,
Суктангым жок зобололуу башкага.
Булактардай жеткен агып дайрага,
Сени ырдаган ырым менен данкталам.

Ырчы мел бул< :

XXVI

Оо, суйуу!
Тоолор кулап, журекте тербелет жер,
Журем сенден таптакыр кудер узбей.
Таарынычтарды калтырып артка, жолго,
Эртецдерден умутум узбедум, эй!

Бекем сепил езуме курамын деп,
Селким менен сепилде турамын деп,
Журек кургур умуткер болбосо экен,
Ушакчыдан болбогон угамын кеп.

Корком такыр жоготуп аламбы деп,
Жан дуйнемду кыйноого саламбы деп.
Айныбаган максатым - зор таянчым,
Журем сени жолумдан табамын деп.

Корком такыр жоготуп аламбы деп,
Куйут кыйнап, алоолоп жанамбы деп.
Келекене зар болуп, кемекейден
Кепкек тутун буркурап тарайбы деп.

Мин-&рук шамал багы
Май, 2012-жыл.

/5 У

Жумаев Тургунбай

ТОЛКУНДОО

Кат алып келди дос кызьщ жузу албырып,
Журегу сенден жылуу сез зцсеп кутет,- деп.
Аруу бир сезим тынчтыгын алып тымызын,
Айтааргa анын амалын таппай журет- деп.

Энсетип журген, зарлатып журген бир емур,
Кызгалдак ескен кыраандуу бийик белестир,
Мынчалык толкуп, жетине албай журегум,
Мынчалык мелт-калт бактыга толгон эместир.

20.08.2010-жыл.

БАТКЕН ЖЕРГЕМ

Ак жылдыздай балбылдап куйуп турган,
Урпактарга нур чачып кулуп турган,
Баткен жери - еиуру Ала-Тоонун
Баткенчи злим Манасты пир тутунган.

Буркут учат ак меигу тоолорунда,
Каны айланып урпактар тамырында.
Алп Манастын эрдиги элди бийлеп,
Руху жашайт ойноок, шок балдарында.

24.12.2011-жыл.

/5 У

Жумаев Тургунбай

СУКТАНАЛЫ АЙГУЛГ0

Ачылыптыр Айгул-Тоодо ай гулу,
Аруулукка алып барчу аян бу.
Жетпей калып Сен деген ыр-белеске,
Бутпей келем Сен деген ыр-баянды.

Жаз, кектемде алсын дилдер тазарып,
Жакшы ойлордон жомок токуп тацалды.
Ай нурунда суктаналы Айгулге,
Аруу тилек менен жолдоп саламды.

14.04.2012-жыл.

КЛАССТАШТАРГА

Окуучулук кундер-кыйбас эстелик,
Этту жылдар шуулдап, баркын сезбедик.
Татаал, катаал жолун басып турмуштун,
Ал жол менен маарабызга кеч келдик.

Эстен кетпейт мектеп, класс, парталар,
Тоо, дайраны биз таппаган карталар,
Улан-кыздын шьщгыр, таза кулкусу ай!
Кандай куч бар аны артка кайтарар?

Аппак кеме-биз окуган ак мектеп,
Онунчу чоц пристандан тушуруп,
Капа берген артта колун булгалап,
Балалыкты эстейм кээде ушкуруп.

Актадыкпы ак мектептин умутун,
Наныбызды таза таап жедикпи?
Кездеру еткен агай-эжей, досторго,
Дуба кылып, жайлуу жатсын дедикпи?

Эсте дале мээрим теккен эжейлер,
Катаалдыкты уйретушкен агайлар.
Убагында баасын тецеп тыйынга,
Тонмоюндук кылган бизде кунее бар.

/5 У

Жумаев Тургунбай

Кээде-кээде тыз-тыз этет журектер,
Жаштык кезге туште гана кез келип.
Жолугушуп бир жашарып алалы,
Баёо мунез балалыкты эскерип.

20.05.2000-жыл.

СЕЛТ ЭТПЕ

Баары кеткен, кезек менен болоор иш.
Кетер саат да келет, балким, кокустан.
Мен тажабай сени суйем дегендей,
Сен тажаба ырларымды окуштан.

Баары еткен, ааламды ким тиреген?
Жашап журем, бирок, сага жетпестен.
Мен женунде суук кабар угулса,
Айып болоор сабыр кылбай селт этсец.

19.09.2012-жыл.

/5 У

Жумаев Тургунбай

АРУУ КЫЗГА

Ээлеп алып жан дуйнемду кусалык,
Журектоло сагыныч, кайгы, арзуу ыр.
Эртецибиз-эбедейи эзилген,
Сага дагы, мага дагы туюк сыр.

Тоо башынан саламдашып Ай чыгат,
Ай нурунан элесицди сеземин.
Оомал-текмел оодарылып жан дуйнем,
Сени эстеп, тундеп сапар кеземин.

Аруу кызсьщ Ай нуруна киринген,
Аруулугуц атпай журтка билинген.
Азабымдан арылтаарьщ дил билет,
Сен билбесеи, аны анда ким билет!

08.08.2002-жыл.

ЭРТЕ ЖЕ КЕЧ

Жан дуйнеге кылбай кыянат,
Туруп, басып,ойноп дамаамат
Балалыгьщ кетет аста-аста,
Билинбестен ерлеп, кыялап.

Тердеп, мецдеп, ырдап, эзилип,
Этер емур кумдай эшилип.
Бакыт келет кууп емурду,
Эртерээк же бир аз кечигип.

12.11.2003-жыл.

/5 У

Жумаев Тургунбай

0MYP

Кунден-кунге есуп арзуу кызыгы,
Эртенкиге ишеничти жараткан,
Жыттап-жыттап жыпар чачкан чачынан,
Наристедей чарчаганыц тараткан.

9мур жолу-агымы тез, кыска жол,
Кызгалдактай кызарып жетелеген.
Балга шашкан аарыдай ашыктырат,
Кез ирмемдей сезбейсиц жеткен менен.

Сулуулукпу, бул дуйненун туркугу,
Же суйуубу арымы чектелбеген?
Бир суйуунун аптабынан башка аптап,
Жылуулук бере албастыр канткен менен.

15.11.2003-жыл.

ИЗДЕГЕНИМ ИЗДЕГЕН

Кезден кетпей асылзаада элесин,
Бут ойлорум бир езуне багынган.
Мейли алыста, же жакында журбейун,
Дайым сени сагынганым сагынган.

Канчалаган ай, жылдарды карыттык,
Сырыц кайсы мен алиге билбеген?
Аппак танбы, жылдыз толгон тундербу,
Дайым сени издегеним издеген.

Кечиктирбей кат жазсан да сыр белуп,
Кунде калбай жолуксак да кечеден,
Билбейм неге сен тарапка тартылуум
Барган сайын кучегену кучеген!

Токтобостон улам мезгил шамалдай,
Мен сени зцсеп, башка айла табалба ,
Олтурамын жипсиз байлап езумду,
Бал татыган татына ыр жаза албай.

09.04.2007-жып.

KYflYKTeHYY

Журген элем колумда чырагым жок,
Баш калкалаар баймана турагым жок.
Бакчам бопбош, ким келип гулдетмекчу,
Же жен билги жан куйер ынагым жок.

Айлар етуп шуулдап, жылдар етуп,
Жылаиайлак жан дуйнем, кецул ексук.
Тецселемин. Теним ким, тентушум ким?
Умут кылып эртеиден, карап кекту.

Куткен еидуу жер жузу кезун Кундун,
Жарык чачаар жан шерик кутуп журдум.
Булук салып дуйнеме кирдиц дагы,
Кулук сымал карматпай куйуктурдуи.

Жарышкым бар Мезгил, Кун-кулук менен,
Жеткирбесин билсем да, журуп келем.
Сыр бербестен акмалап караанынды,
Не кыларым биле албай кудуктенем.

Май, 2007-жыл.

ТАЦКЫ ЖЕЛ

Ырын угуп таикы желдин бий бийлейт.
Саргыч, кызгылт... сан боёктуу жалбырак,
Жымжырттыкты, кымгууттукту качырып,
Жарк дей тушет тоонун башы, чыгыш жак.

Так азанда шуулдаган бул шамал,
Не деп ырдайт, не деп кецул азгырат?
Желбиреген кызыл желек енденуп,
Кузгу барик умут отун жандырат.

Кучу кайткан кез нурундай алы жок,
Согот шамал эмнегедир жаны жок.
Кызгалдакты эцсейт кенул кектемдей,
Кыш жакынбы? А кектемдун дайыны жок.

Кузгу шамал айдап алып барикти,
Сапырылып учат емур - жылдарым.
Ат жалында ойноп етту жаштыгым,
Кызгалдактуу кырларда ойноп дууладым.

Тоо губуне жакын турган бир айыл,
Кек гутунун буркет таикы асманга.
Кексеем суутуп кеиул кушун кетереер,
ЫУмды угар бир жан жоктой ааламда.

/5 У

Жумаев Тургунбай

Ырын угуп тацкы желдин бий бийлеп,
Кубулууде саргыч, кызгылт жалбырак,
Кузгу ыргагын арнап жерге тацкы жел,
Тац кылайып, жарык чачып чыгыш жак.

16.01,2004-жыл.

САГЫНЫЧ КОЦГУРООСУ

Шьщгыры кокгуроонун,
Журекту зырп эттирип,
Унунду алыстардан,
Угузат алып келип.

Тааныш ун, тааныш кулку,
Толкундап магдыраймын.
Кантсем да езумду кармайм,
Сездирбеи калтырагым.

Шыбырап аста гана,
«Сагындым сизди»,-дейсин.
Сагынычтын тунук жашы,
Акканын билдирбейсиц.

Унуцден,унуиден ий,
Зарлантып сагындырган!
Кулкуиден, кулкуиден ий,
Кетерген табымды улам!

Эзунду кутуп, эцсеп,
©мурдун етту кебу.
Кечиккен наристемдей,
Куттурдук мынча мени?

Жылмайып назыц менен,
Жанымда тургандайсын-
Чачыцдан сылайын деп,
Кол сунам, кармалбайсыц.

Кектемде карлыгачтай,
Алгачкы коцгуроодон,
Жыты урат ак сезимдин,
Кечиккен жаздай тоодо.

«Кутуцуз, барам», - дейсиц,
Тыцшоордон аста гана.
Куттурбей жолго чыгып,
Тосоюн кучак жая.

Кечигип келген каттай,
Кечиккен махабатым,
Куч-кубат, медер мага,
Наз кулкун, унук, атьщ-

Тоготпой тоскоолдорду,
Мокотпой сезимдерди,
Сагынтпай журектерду,
Гулзардан кезигели.

СУЙУУБУЗГ© НЕ KYB0?

Суйуубуз ак. актыгына кундер кубе,
Мен узуп, сага сунган гулдер кубе.
Булак кубе кошулуп обон созгон,
Сыр айтышкан жылдыздуу тундер кубе.
Саамайынды сылашкан маа кошулуп,
Уян кулку мажурум талдар кубе.

Суйуубуз актыгына жылдар кубе,
Биз баскан кызгалдактуу кырлар кубе,
Айтылып, да канчасы айтыла элек,
Буулуп ичте жаткан сырлар кубе.
Ай кубе шыкаалаган ерукзардан,
Экеебуз коштошо албай жаткан тунде.

01.01.2004-жыл

Жумаев Тургунбай

БУЙРУГУН УК ЖУРВКТУН

Бир журекте жашайт жалгыз бир сезим,
Да бир журек ак сезимин тартуулап,
Темир жолдун рельстериндей жупташып,
Кетет анан бакыт издеп, жол улап.

Бир журекте жашайт аруу бир суйуу -
Тубу такыр оюлбаган казына.
Башкаларга ачылбаган сыр сандык,
Ырдала элек мукамдуу ыр сазын айт.

Он сегиз мин сыр дуйненун учугу,
Башталгансыйт ушул ыйык сезимден.
Балбал таштай жанган панар чырак бу,
©лбеечудей, ечпеечудей сезилген.

Аярлап жур кадам сайын, кун сайын,
Ичер суунду кокус булгап кургатпа.
Дилицце ал жашай берсин жашыруун,
Башкаларга, суранарым, сыр ачпа.

Керунгенге айта бербе чындыкты,
Сатып кетер ачып бир кун сырынды.
Уга билип журегуидун буйругун,
Ырдай жургун сага арналган ырымды.

18.04.2007-жыл.

КОШ, ЖАН ДЕПТЕР

Кош, жан дептер, кош бол, эски жан дептер,
Толо сагыныч, суйуу. сары убайым.
Кайдан, билбейм, мен езуиду жоготуп,
Айлам куруп сени эскерип турамын.

Сен жоголдун, сени менен кетти ырлар,
Ашыгыма али окуп бере элек.
©рукзарлар гулун ачты канча ирет,
Андай ырлар сезим козгоп келе элек.

Жетпей калды ал ырлар жаркыныма,
Жацырып кумуш сырга кулагына.
Жаиысы жандуу илхам бере албады,
Айланбады арзуунун тумарына.

Жаздан жайга, кузден кышка канча ооду,
Дарак ушуп, кун жылт этсе теш кактап.
Жацы ырлардын кайрыктары недир бош,
Жан дуйнемду жылыта албайт кузгу аптап.

Кош, жан дептер, кош, жоголгон ырларым,
Кош бол, санаа, кош бол, сары убайым.
Жацы ыргактын жуунун бошоц тарттырбай,
Жандуураак, ийкемирээк жуурайын.

Жаны ыргактын кутуп жандуу илебин,
Кезум талып, карыгат кош карегим.
Орто жолдо турам жазды утурлап,
А колумда калем, жацы дептерим.

08.03.2007-жыл.

КАНДАЙ АЗАП АРЗУУ ЖУГУН К9Т9РҮҮ

Жашоо, емур мынча арзан бааланып,
Кунуц, айын мынча ылдам етеербу?
Билген билет, билбегенге бир тыйын,
Кандай азап арзуу жугун кетеруу!

Канча ирет гулдер уздум Сага арнап,
Сени куткен кундеруме сан жетпес.
Кыялымдын кызыл кейнек ур кызы,
Туш жоорудум нечен тундер Сени эстеп.

Кергендун кезу куйуп, тамшандырган,
Керкуиду Айдын езу, Кундун езу
Деп журуп мындай кунге туш келээрим
Билбепмин, кара кездуум, тунук кездуум.

Бетме-бет келе калсац капысынан,
Ой толгон кездеруне тушет кезум.
Калтаарып, карбаластап эмнегедир,
Табалбай калам сага айтаар сезум.

Сагынычтын зары мынча какшатат?
Сени издеген багытымдан жацылбай,
Узулбеген умут кубат, дем берип,
Ойлойм, эцсейм, быкшыбастан жалындайм.

/5 У

<u>*Жумаев Тургунбай*</u>

Жашоо баасы мынча кымбат сезилет,
Зымырык куш болуп учат ай, кундер.
Билген билет, билбегенге бир тыйын,
Кандай азап арзуу жугун кетеруу!

14.01.2007-жыл.

КЫЗДЫН КАТЫ

Бир кат алдым, кутпегенмун, бир кыздан
Кез алдымда журчу жанып жылдыздай.
Периштеби пешенеме жазылган,
Же нур кызбы учуп тушкен жылдыздан.

«Кутуп журсем басып кеттин карабай,
Мага кыйын, оор болоорун санабай.
Же журегук менден муздап калганбы?
Бир сездирип койбойсунбу кыйнабай.

Башка жалын каптаганбы дуйнеиду?
Неден кирдеп, неден калды кенулун?
Байкабадьщ, байкамаксан болдуцбу,
Сен деп согуп, дегдеп турса журегум?

Билчу элец, сенсиз жашай албасмын,
Тандап алган жолдон артка кайтпасмын.
Токтоно албай кумар оту алоолоп,
Тобокелге салыныптыр жаш башым.

Эткен кундер унутулуп калабы?
Кебер байлап журекту мук чалабы?
Кеттим, кеттим гулу болуп башканын,
Керем эми мандайыма жазганын.

Жалгыз тартып сагынычтын азабын,
Энден азып, делбе болуп кетемби?
Унута албайм, унута албай журуп мен,
Ууз сезимдин кадырына жетемби?

©тер кундер, тоскоолдорго кезигип,
Сагынаарсьщ сары майдай эзилип,
Бирге еткерген тундер кетпей эсинден,
Улам кымбат, улам артык сезилип.

Умут узбей жолдоруиду караймын,
Таиды атыра жылдыздарды санаймын.
Даба болоор дартыма деп чачымды,
Сен тараптан соккон желге тараймын.»

Ооба, ооба! Мен да унутпай журемун,
Эки анжы болуп кургур журегум
Турган элем. Жаз да келди жадырап,
Гул да ачылды, булбул издеп тугейун.

Гул да ачылып, куштар сайрайт безилдеп,
Жаз шааниси - бажырайып еруказар.
Чакыргансыйт тоо койнунда гул майрам,
Гулдей назик, тунук, таза ааламга.

10.05.2007-жыл.

КҮТҮҮ

Ай чыгып, он бешке толгондой,
Эки суу бир езен болгондой.
Биригип бир бутун болгондо,
Журмекпуз куйуттен кор болбой.

Жолубуз бирикпей тапталды,
Журектер кошулбай, так калды.
Бир кербей насибин тагдырдын,
Барактар жазылбай ак калды.

Экеебуз бир басчу узун жол,
©зуиду сагынып куткендей.
Эрукзар ээн калып, томсорот,
Башына бир мушкул тушкендей.

Суйуулер болбогон жолтоосуз,
Куйут жок кыйноосуз, онтоосуз.
Бейиштен, же балким тозоктон,
©зуиду кутемун жол тосуп.

31.12.2009-жыл.

/5 У

Жумаев Тургунбай

АЙСБЕРГ

9тту айлар, жылдар артка кылчайбай,
Сага жетем деген кектук кете элек.
Жазган ырым - кек муздун бир кукуму,
Аппак суйуум-чегуп жаткан айсберг.

Жазган ырым - мухиттин бир тамчысы,
Ак суйуунун, аппак дилдин жарчысы,
Сага жетем деген ойдо кыл чайнай,
Журем кутуп... Сен кеткенсин кылчайбай.

21.02.2009-жыл.

КАНТИП АЙТАМ?

Эзунду еле жаздап суйеерумду,
Башкалардан кызганып жургенумду,
Кексегенге жетпесем кексеем сууп,
Зоого урунган буркуттей тугеерумду,
Ырым менен айтпасам, кантип айтам!

Бул суйуу езгечелуу жарыш сызык
бзду эмес, езге шанды жактыраарын,
Эзуме гана таандык табит менен,
©мурге шаидуу ыргак тартууларын,
Ырым менен айтпасам, кантип айтам!

15.11.2011-жыл.

/5 У

Жумаев Тургунбай

СЕНСИЗ ЭМИ...

Саргыч, кызгылт жалбырак жааган кузде
©ткен суйуу жомогун издеп жургем.
Буйруктандыр, жолугуп калдык минтип,
Жан экенсии кездеруи оттой куйген.

Жан экенсии кыялкеч, илбериики,
Кеиулунде кирин жок мел булактай.
Тынчымды алып, тымызын арбап салдыи,
Сенсиз эми кеч кирбейт, таи да атпайт.

Сенсиз кантип кеч кирип, тандар атсын,
Баары токтоп калгансыйт ез жайында.
Чачтарыидан аста-аста сылап-сылап,
Уктап калгым келет-ов кучагыида.

Кыялдар кыял бойдон калбаса экен,
Тумчугуп тунук сезим талбаса экен.
Башкалардын мага окшоп кездерунен,
Суйуунун кайгы жашы акпаса экен.

15.11.2011-жыл.

ТУУЛГАН ЖЕРГЕ

Атам басчу жолдон басып келемин,
Ана ерукзар, туулган уйум-турагым.
Апам жапкан казан нанды эскерип,
Арман кылып, ичтен сызып турамын.

Жийделуу бак, ерукзарлуу коргонум,
Апыс кетип коюнуцда еспедум.
Кыйналдьщбы суулуу жээктен алыстап?
Шорго айланган талаан керуп ексудум.

Келдим дегдеп, эцееп дайра шоокумун,
Сыр-Дайра ырдайт. Болбойт минтип отуруум,
Наз кызыцдын наз кулкусун шимирген,
Назик ырдан нарктуу чепкен токуюн.

Аны езуце аземдетип жабайын,
иутпейун, ечурбей от жагайын.
Кэчет тигип, керкемунду ашырып,
иарбазаца кызыл желек тагайын.

антем эми атам да жок, энем жок,
айтпайт алар ыйласам да шолоктоп,
• абырына барып, жайлуу болсун деп,
уба окуймун, андан башка айлам жок.

Акылды да, кецулду да эргиткен,
Бир, эки эмес, уч баатырды жетилткен,
Албан тушум алып аппак алтындан,
Союз таанып, тан калтырып, желгирткен.

Кана ошол керку ачылган чырайын?
Кейпин жудее, кемсингендей ырайьщ.
Тагдыр кантип сени белуп кыргыздан,
Таштап салды? Аны кимден сурайын?

Атакемдин достору да етуптур,
Энем тецдуу кемпирлер да кетиптир.
Жумуш да жок, эгин эгээр жер да жок,
Жаштар жумуш издеп шаарга безиптир.

©руксарга кетмендеп суу берейин,
Арык кошуп, тамаркага чегейин.
Шабадана бир кешулуп, куч алып,
Топ, топудай таштарынды терейин.

Кекул куунак, ойлор чыйрак, буйремун,
Жер кулпуруп, ыр майрамга белейун.
Кызгалдактай кызыл кейнек кызындын,
Кумар арткан кездеруне чегейун.

Тушундуруп айыл, элдин жен-жайын,
Жети атамды айтып бир аксакалым,
«Оо, кандайсьщ, баласы,- деп - Жуманын?»
Ал сураштьі. Мен ошого кубандым.

Аталардын накыл кебин угайын,
Нарк-насилдуу насаатына канаиын.
Ырым менен ыргагынды толуктап,
Асманында жылдыз болуп жанайын.

Айныбастан жылда кеп-кеп келейин,
©ругундун ширининен терейин,
Уул-кызымды торолтоюн койнунда,
Анан бир кун аттин, арман дебейин.

тэарынгансыц, сыр сактайсьщ. Сурденем.
Айыбым бар, кабар алып журбеген.
"агдырьщ оор, жакпайт азыр женил сез,
1ооруц келээр шактап, бурдеп, гулдеген.

07.11.2010-жыл.

САГА

Кулпуруп эсте калган жашыл жээктей,
Эстен кетпей журесун, эстен кетпей,
Аян берген туш болуп, элес болуп,
Тынчын алып журектун танца, кечте.

Эстен кетпейт назиктигиц, ийменуун,
Моюнума артып колун сен менин,
Кездерумден издегенсип бир нерсе,
«Сагынтасыз мени, агай»,- дегенин.

Эстен кетпейт жагымдуу жылмайганын,
«Унутпастан журун» - деп суранганын-
Эртели-кеч анардай жузунду эстеп,
Арасатта журемун курган жаным.

15.08.2012-жыл.

КУЗ ЖАНА энсее

Куз. Ноябрь. Кечки ерукзар, Мен жалгыз,
Журем ойлуу жалбырактар ыргалат.
Кечки куздун шабадасы тийишип,
Эзунду эстеп мунайым ыр жазылат.

Кечки кундун кызгылт-саргылт нурларын
Жалбырактар еене бойго синирет.
Кальщ бактын койну кадим бейиштей,
Кан дургутуп, алга ундейт тируулук.

Кичинекей бутактагы кызгылтым,
Жалбырактын чыйрактыгы таидантты.
Жалбырактай чыйрактыгыц далилдеп,
Куттуресуи чыкпай мынча, кымбатым.

Сан боектуу ерукзардын койнунда,
Турам энсеп чыкса экен деп езунщу.
Жалбырактай журек, жулун дирилдеп,
Эстен танып, дендароомун, умутум?

15.11,2010-жыл.

КООПТОНУУ

Кырсык тооруп, алдан тайып жатканда,
Денем ысып суусап, каным катканда,
9зуц болдуи ечкен отту жандырган,
Куйеерум жок, сары санаага батканда.

Азыр минтип ымалалуу ортобуз,
Байманалуу бал татыган жолдобуз.
Ошентсе да, умут узбей жашайлы,
Кез тийбесин! Куру жалаадан коркобуз.

07.05.2012-жыл.

ЫРЫС ИЗДЕЙМ

Жалкоолук далай жылдар тузактады,
Намыс-арды алды да, тушап салды.
Чыга жаздап эсимден ыргактуу жол,
Ый кебейуп, ыр-дарак суусап калды.

Эрин кургап, ец кетип, ташып каным,
Кургак талаа, таш жолдо ташыркадым.
Ыйман келип жетелеп алды колдон,
Ырысыма кезигууге шашыламын.

07.05.2012-жыл.

/5 У

Жумаев Тургунбай

СЕНИН РУХУН ЭЛ МЕНЕН

(КР эмгек сицирген дарыгери
Саттаров Мустазанын эстелигинин
ачылышында окулган ыр)

Женекейлук- бардыгынан жогору,
Эталону элек алтын сапаттын.
бзу етсе да, атын эли унутпас,
Каарманы болуп калдын санаттын.

Сенин кеенун келечектен ток болчу,
Алмай-жулмай, ач кездугун жок болчу.
Бар максатьщ - соолугу эле элинщин,
Баары сени алкалоочу, мактоочу.

Улуу - кичуу - баарына ынак элеи,
Ооруну эмдеп, нур чачкан чырак элец.
Карылардан, ата-энец, туулган жерден,
Узатпай кабар алып тураар элеи-

Жамандыкка жакшылык жандаш-чындык,
Эр чыгат элге кызмат кылаар - чындык.
Жан дилден ооруну эмдеп иш устунде
Жалп деп ечуп калганьщ - мукдуу чындык.

Келбестикке кеттиц сен, уйун калды.
Уул-кызынды бапестээр гулун калды.
взгеде жок еруказар жериц калды,
Сенден дем, куч алчу эле, элии калды.

Келбестикке кеттин сен сезип, сезбей,
Кыйбас жакын дос деген ишиц калды.
Устазынан айрылып шакирттериц,
Кутулбеген шум ажал ушун алды.

Жакшылык кеп алдыда, жацылык кеп,
Бексерген кайра толот - бул да чындык.
Сендейди кандай эне терейт эми?
Сенин рухун эл менен жашайт-чындык.

Мобул элес, таштан буткен эстелик
Тургузулду турууга сени эскерип.
Кесиптешиц элди эмдесин чын дилден,
Сенин рухуи турсун дайым текшерип.

/5 У

Жумаев Тургунбай

ЭСТЕН КЕТПЕЙТ ЭМ БОЛООР КАСИЕТИЦ

(КР эмгек сицирген дарыгери Саттаров Мустазанын жаркын элесине арналат)

Амири куч ажалга баш ийишип,
Тируу кала албаганын тирандар
Билсек дагы кабыргабыз кайышып,
Сени сактап кала албаган арман бар.

Жан кыйналып, кыйгач карап тируулук
Турган кезде сага жетип жугуруп,
Улукмандай касиетинден шыпаа таап,
Шамы жанган мин бир жандын биримин.

Жылдар сынап билим, енер, акылынды
Оору, ажалга каршы коюп жанынцы,
Соолуй тушкен канча гулду жанданттын,
бчеер шамдар канча кайра жагылды!

Дартты суурул алаар колго эгедер,
Бактысына жаралган баткенчи элдин,
Жылдыздай бир уулу элеи жашоо улачу,
Кучу менен дарын, жылуу сезуидун.

Жакшылыкта кеп эле дос, жоролор,
Сенсиз калды алар - тагдыр кылганы.
Жакын досун эле ишиц, кесибии,
©лум гана болду окшойт кас душманыц.

«Ал-айылдык мударис», - дейт Сайд Акбар,
«Эми кимге эркелейбиз?» - дейт Анарбай.
Бурхан досун келбей койду белумге,
Жоктоп сыздайт Сайпи, Асан, Тургунбай...

©ктем суйлеп, басынтып басып кетпей,
Кесиптештен кем болбой, ашып кетпей,
Шакиртттерди естурдун акыл айтып,
©зун менен енеруи алып кетпей.

Артка кайткыс акка сен да баш ийип,
Ага, тууган, элин калды мун менен.
Эстен кетпейт касиетиц эм болоор,
Дем, куч берип жургендейсун биз менен!

Дабасы жок дартка ажалга баш ийбей,
Тируу, жашап калган кайсы тиран бар?
Элди эмдеп, эмдебестен ез жанын
Кете берди деген бутпес арман бар.

/5 У

Жумаев Тургунбай

К9РКYНFLY АЧ, «КЫЗЫЛ-ТУУ»

(Баткен райондук «Кызыл Туу» гезитинин 75 жылдыгына арналган салтанатта окулган ыр)

Оо, «Кызыл Туу», жетимиш беш кырды ашып,
Жетимиш беш жыл элиц менен сырдашып,
Сакальщ ак, ниетиц ак, пейилин ак,
Келатасьщ айтып дайым сырды ачык.

Жалпы элиидин жакшылыгьщ ашырдьщ,
Жаны иштерге кулак туруп, кез салып
Баар табышты сенде иштеп жазмакер,
Журналисттер, ыр дулдулу Сабыров.

Жанылыктар бетинде жык - жанга азык,
Кабарчы улам жацы кабар токуйт.
Жашарып кеткендеймин колго тийсец,
Тазарып турам улам езуиду окуп.

Ким билбейт? Билет баары, баары билет-
Баткендин бал тили бар жарчысысьщ,
Кыз-жигиттин сезим козгоор ырчысысьщ,
Кара ниет, куйтулардын каршышысьщ.

Бардыгы бар куржунунда: Айгулдун
Айлуу тунде толукшуп гулдегену,

Кубе етуп ашыктардын суйуусуне,
брукзардын дур этип бурдегену.

Элеттик эл кантип жашап жаткaны,
Тоо суусунун шакшып ырдап акканы,
Улан-кыздар бакыт издеп шаар кезип,
Ата-энеси кутуп, куйут тарткaны.

Чек араны бузуп кирип сакалчан,
Эл тынчтыгын, жер бейпилин бузганы,
Эл байлыгын тоноп элдин башчысы,
Эрдемсинип Маскееге качканы.

Аскар, Жусуп, Наби, Урпия, Сайдимар
Нени окуп, нени ойлонуп жаткaны,
Тургун Жума кайсы кызга ыр окуп,
М. Усендун кандай роман жазганы.

Султановду кеп кайрыктар уктатпай,
Апас жаиы обон созуп жаткaны,
Турк дуйнесу тике туруп, Саламат
Ырдап жаткан «Кыргыз жерин» укканы...

Бирок, азыркы альщ зээнди кейитет,
Кайсы эр бар чечимди артка кайтарчу?
Кимге жаксын ез тундугун алдырып,
Жашаганыц кайра болуп батирчи?

/5 У

Жумаев Тургунбай

Баркьщ артсын, кетерулуп мартабан,
Жакшылыктын артында ак сез, данк калат,
Гулчехрадай коовдобойт сени эч ким,
Мендей сени башка минтип мактабайт.

Чынында элге сендей эч ким куйе албайт,
Болгон ишти кекулуне туйе албайт.
Калыковдой башка аким колдобойт,
Гулчехрадай сени эч ким суйе албайт.

Оо, «Кызыл Туу», жашар канат каккылап,
Сез азыгы, рух азыгы элимдин.
Эл тарыхын кылымдарга калтырып,
Жашай бергин, жылнаамасы Баткендин.

23.08.2013-ж.

ААЛАМГА УЧАТ АКАК ЫР

(Атакуя Жакыповго)

Ак-Терек деп, Ак-Терек деп, Терек деп,
Аскалардан ашып тарам жел келет.
Махабаттын Бегимайы, каидасьщ?
Акын журет тутпей сени дале издеп.

Ак-Терек деп, Ак-Терек деп, Терек деп,
Тоолорду ашып турмектелуп ыр келет.
Чымчык-Арал-чымчыктардын базары,
Акын журет сез берметин термелеп.

Курбаналы, Айдарали, ерт Жолон,
Шуулдагына кулак салат теректин.
Акын журет сезден акак термелеп,
Шамал айдап кетсе, кайра берет ким?

Абдиллабек, Бакыт, Гулу, бмурзак,
бrукзардан ширин даам татышып,
Атакулду, Абдилаатты ээрчишет,
«Ата-Журттан» канат кагып чыгышып.

Ак-Терек деп, Чымчык-Арал, Белес деп,
Курбаналы Сабыр кезге элестеп,
Ааламга учат Жакыповдун жаркын ыр,
Салмак, даамын мезгил сынайт келептеп.

2. ;

Жумаев 'ургунбай

Арууланып жамгыр жааса кенектеп,
Жакшы эргууден жандуу ыргак енет кеп.
Куугумдегу кусалыктан арылып,
Акын келет еруксарын тунектеп.

Ак-Терек деп, Козу-Баглан, Белес деп,
Бегимайдан арзуу ыры-кат келет.
Аруу дилден аруу кызга ыр учат,
Бут Ата журт угат аны бапестеп.

Ак-Терек деп, Ак-Терек деп, Терек деп,
Кайрыктарга бай ажайып ыр келет.
Атакулду Апыкулдун тоосунан
Керууну энсеп кеп журектер батперек.

16.10.2013-ж.

КЕЧИР МЕНИ, 0РYКЗАР

Кечир мени, кечир мени, ерукзар,
Кандегинден моокум кана жеп журуп,
Жаза албадым кандектей бир ширин ыр,
«Ана жазам, мына жазам», - деп журуп.

Апмазарда тандап алма жеп журуп,
Апма жуздуу, алма жыттуу кыз суйуп,
Жаза албадым алмадай бир ширин ыр,
«Ана жазам, мына жазам», - деп журуп.

Терт китебим терт тыйынга арзыбайт,
Жарк деп жанар бир ыр жазам деп журуп.
Белестемин. Мандайыма жазгандыр,
Жылт-жылт этет бир жарык нур - зор умут.

27.11.2013-ж.

/5 У

Жумаев <u>Тургунбай</u>

МАХАБАТ - ЫШКЫ ЖАРЧЫСЫ

Бир мелтур булак бар Баткендин тоо этегинде, жайы-кышы соолубай, жылаажын унун шылдыратып, кайнап сызып, чоц дарыяга кошулууга ашыга ылдыига аккан. Бир акын бар Баткенде, кемекейунен ыр агып, окугандын мокумун кандырган ыр жазып, поэзия дарыясына кошулууга ашыккан. Ал акын Тургун Жума. Тургун Жума бетенче махабат куусун чертууде аты чыгып, езуне ийип келет эчен журектерду. Оболу бир ыр окунуз, анан сезду ула:":лы

«Фараондун карындашын жактырба.1,
Алда качан Ак Сарайдан качыкмын.
Нил боюнда жыланаяк чоцойгон,
Балыкчынын бир кызына ашыкмын.
Мен бактылуу колум сунсам, кол сунду,
Суйген жандын арзуусуна татыпмын.
Кумдуу жээкте кол кармашып журебуз,
Оо, Жараткан, чон сыйыца арзыпмын!»

Азиз окурман! Сиз жогоруда окуган баґ ыркы Египеттик аты-жену белгисиз акындын ташка жазып калтырган махабат ышкысына жык толгон ырын окудукуз. Эми Египет пирамидалары менен жашы тен акын бабанын бугунку

урпагы, акын Тургун Жуманын махабат куусун черткен ырын окуцуз:

Кезду кара! Уяльщкы моймолжуит,
Мелтурундей майда жааган ак жаандын.
Желди уялтып, желге аста таранган,
Чачты кара жылтырындай калтардын.

Тулку боюц - эркин ескен Эликтей!
Кашты кара кетигиндей таикы Айдын!
Аппак, кызыл, пушту жана кырмызы,
Кейнектерун куп келгенин айтпагын!

(«Тацдануу ыры»)

Жогорудагы эки ырдын жазылуу убактысы дээрлик кырк кылым - терт мин жыл! Бирок, бирок.... эки ыр тец бир кунде же бир тунде, бир мерзимде жазылгандай, эки ыр жазылган кырк кылымдык узак-узак аралык бир кез ирмемге татыбагандай таасир калтырат!

Махабаттын тубелуктуулугу - эки журекту йготкон пенделик ички сезимдердин вул- •анындаи атылып чыгып, анан ал акындын •ір сабына сикип, кылымдарга жашап калы- _ында. Мындан келди, чыныгы махабатты ^эцазалаган ыр убакыт чацында калбайт, *гг* тандабайт. Анткени, ал журектен чыгып, зекке жетет.

Тургун Жума журектерге жол тапкан махабат ырлары менен Баткен облусунун гана эмес, жалпы кыргыз окурмандарына ысымы таанылып калган акын. Анын оттуу ырлары республикалык гезит-журналдарга байма-бай жарыяланып келет.

Акындын бул тандалма жыйнагы буга чейин жарык керген уч поэтикалык китептеринен иргелип алынып, ошол китептердин аталыштары менен «Кумар кез», «Сен бар учун», «О, суйуу!» жана «Жаны ырлар» аттуу терт белумден турат. Тандалма жыйнакка киргизилген ырлар окурманды кайдыгер калтырбаган сыйкырдуу касиетке ээ. Анткени, Тургунбай пенденин ашыглык туйгу-сезимин кыяк кылына салгандай сыбызгытып, ашык жандардын ички толгонуулары менен купуя сырларын окурманына чыпчыргасын коротпой аі ып бере алган кудуретке эгедер акын. Эки адамдын ортосундагы улуу да, купуя да суйуу сыры ездерунен башка бир Жаратканга гана дайын. О, жок! Ал сырды билген тертунчу бирее бар
Ал, албетте акын. Бирок, акын аттуулардын баары эле махабат купуясын ийине жеткире ыр саптарына сицире албайт. Анткени, махабат темасында жазуу машакат да, тозок д? Дегеним, башкалардын жан дуйнесун ултаруу

учун анын кекурек уясына баш бага билуу... Тургунбай ашык жандардын кекурек уяларына баш багып, уцулууге жол таап алган бактылуу акындардын сабында. Антпесе, окуган адамдын сезим кылдарын кыяк кылындай сыздатып, комуз кылындай эргитип-толкута алаар беле! Буга мисал, теменку саптарын окунуз:

Айжаркын ай, Айжаркын ай, Айжаркын,
Ачыктыгьщ, шайырлыгыц тан калтты.
Айлам катты, а журектун жарасын,
Тынч койбостон ырбаттьщ да, ырбаттьщ!

(«Сезим тамчылары» турмегунвн)

Окурманым! Колуцуздагы китеп махабат шириндигине, лаззатына, ышкы отуна шыкалган ырларга толгонун суктануу менен аита алам. Тургунбайды кыргыз поэзиясында махабат темасында ез бийиктиктерин жаратышкан Алыкул, Суйунбай, Омор, Жолондордун жолун жолдогон жолдуу акын десем жацылбаймын! Акын махабаттын улуулугу - адам унгусунда деп кабыл алат. Пенденин уцгу-езегунен енуп чыккан ыйык сезим, мээрим деп тушунет. Эгер адам емуру, жашоосу жалаи махабат ацызына кеелeнсе (талканды сары майга

кеелегендей!), бу дуйнеде арамдыкка, мерездикке, бузукулукка жол жок болот эле деген таза ишенимде. Шон учун махабат темасында жазган ырлары жугумдуу да, ширелуу. Акын «Жашоо» аттуу алгачкы ырларынын биринде эле махабат темасынын тамырын кармай алгандыгына кубе болобуз.

Кулкубузге кулкубуз окшошпосо,
А суйуубуз алоолоп от болбосо,
Бул жашообуз каяктан жашоо болсун,
Эки журек бир-бирин жоктошпосо.

Ооба! Акын адегенден эле суйушкен жандардын журек кагыштарын даана уга алган. Махабат ышкысы эки журектун эргуусунун «дук-дугу» да, бири-бирине магниттей тартылуусунун ширин-ширин арзуусу Махабаттын алоо да улуу отуна жылынып кербеген керпенделер гана теменку ыр саптарынын ысык табына жылыныша албайт:

Сезун ширин, ууртундагы жылмаюу,
Жашыргансыйт не сыр барын тупкурге.
Эзуц ширин, шириндигин кыя албай,
Дурт ерттенуп кетпей журет дунуйем.

Сен бар учун кыялдарым тазарып,
Бир сени деп бут жан дуйнем мушкулде.
Сен бар учун улам артып кызыгы,
Дурт ерттенуп кетпей журет бут дуйне!

(«Сен бар учун» ырынан)

Жараткан Адам Атабыз менен Обо Энебиздин журектеруне махабат ышкысынын балын куйгандан бери аял менен эркектин суйуусунен буткен адам тукуму укумдан тукумга ышкы отун мураска калтырып келет. Адам Атабыздын урпактарын жашоого кумарланткан ошол улуу сезим-туйгуга шыктанып, акындар жуоту ажайып ыр саптарын жазып келет. Ушул ь:йык салтты татыктуу улантуу шыбагасы мандайына жазылган инибиз Тургун Жума тандап алган жолунан кылчалык кыйшайып койбой, езу тапкан из менен кыргыз поэзиясынан ез ордун таба алды десем ашыктык кылбас. Махабат булагынын кашка суусунан лаззаттана шимире суусунун кандырып, махабат темасын танбай келет маиги! Ашыгына купуя -ойнун ачкан аруу сымал, махабат деген улуу сезим-кенч да Тургунбайга купуя койнун ачып берген. Мына ал сырдын бири:

Жумаев Тургунбай

Сенде бар, сенин аруу келбетинде,
Бир жыт бар башкаларга сезилбеген.
Бир ыр бар башка жандар ырдай элек,
Бир куу бар сен башкага черттирбеген.

(«Сенде бар»)

Ооба, ашык жандын жытын ашык жан гана билет, ашык жандын эч ким укпаган ырын ашык жан гана угат, ашык жандын журегунен чыкканкуу купуясын ашык жан гана угуп, туят. Таланттуу акындардын поэтикалык касиети, кучу дал ушунда! Теменку саптар не керемет:

Суйуубузге албайлы чац жуктуруп,
Мукам унду муунтуп, тумчуктуруп.
Ыйык сырды сактай жур ыйык бойдон,
Керек болсо герден дагы ыргып туруп!

(«Ыйык сырды сактай жур»)

Ыр эмес бекен, сезимине дурт эттире от койгон! Махабат эки жанга гана таандык, эки журекту гана толкуткан купуя сыр экенин, башкаларга бул купуяны билуу буюрбаганын акын керкемдукте таамай айта алган.

Адам емурун шекулелеп, жашоого кызыгын арттырган махабат колго конгон ак куш сымал.

Ашык жандар анын кадырына жетип, сактай билбесе, алакандан кайра кайтпас болуп учуп кеткен куштай андан тубелук айрылаарынды ырга салып жатпайбы сезгич акын:

Мелтурундей майда жааган ак жаандын.
Желди уялтып, желге аста таранган,
Чачты кара жылтырындай калтардын.

Тулку боюц - эркин ескен эликтей,
Кашты кара кетигиндей таикы Айдын.
Аппак, кызгылт, пушту жана кырмызы,

(«Тацдануу ыры»)

Тургун Жума Чыгыштын да, Батыштын да улуу акындарынын ыр булактарынан суусунун кандыра алган. Суйуунун улуулугу менен терендигин эргип ырдоо менен, адамдын тупку гезим-туйгусуна уцулуп, дуйненун туткасы да эжары болгон аялзаада гана махабат ышкыны жаратаарын улуу акын аталарынын таберик ырларынан кабылдаган. Чыгыштын улуу Хафиз, Саади, Омар Хаем, Фирдавсий, Низами, Абай, Барпы, Алыкул сыяктуу ыйык поэзия

чеберлеринин ааламдарына сунгуп, алардан жугумдуу таалим ала билгенин да анын татына ырларынан баамдаибыз. Окурманды улам эргитип, толкутуп отурган мындай асылзаада саптар китепте жыш.учурап, жыйнактын окумалдуулугун арттырып, акындын талантына баш ийууге мажбур этет.

Жомоктогу пери болуп ай тунук,
Назы менен, сазы менен жудетту.
Кезден кетпей кызгалдактай ерт элес,
Нак толтосун ээлеп алды журектун!

(«Суйуунун келиши»)

Куугумде, жийде жыттуу кеч куугуемде,
Ак кейнекчен албырып, ак куу сымал,
Журегуме жазды ала кирип келдиц,
Келгенин езу жеткен бакыт тура.

(«Квзундв кетти бир элес»)

Сен баскан ар бир жолдун карышына,
Жамгырдай гул ендуруп ерулгум бар.
Чачымды бубак баскан шу кыямда,
Мойнуиа маржан болуп ерулгум бар.

(«Мойнуна маржан болуп твгулгум бар»)

Ошондой эле, ышкы-кумар саптарынын устаты болуп калган акындын жацы ырлары да аркандай чыц эшилип, махабат океанынын чексиз кендигине кучак жазып, терецине укулуп, бийигине канат керип баратканын татына жацы ырларын окуганда кубе болосун- Дал ушу жащы ырларында акын андан ары терендеп, махабат темасын майын чыгара жазып эле калбастан, ой баккан акын экендигин да дацазалай алыптыр.

Тургунбай жацы терелген бебек тууралу мындай саптарды жаратыптыр:

«Муштумуца мыкчып тапкан дуйненду,
Издегеник- энец, эмчек, аппак сут.
Тыбырчылап жерди жара ун салып,
«Меники! - деп,- жайнап жаткан аалам бут!»

(«Бвбвктайга»)

Философиялык ой уюган мындай саптар жацы ырларында жыш. Керецгесу бийик, поэзия майданынан ез ордуна ээ болуп алган Тургун Жуманын бул тандамал жыйнагы поэзия суйуучулерге тартууланган ерук ширесиндей шипширин сый-белек болуптур. Акыркы мезгилдерде махабат темасы менен гана алпу-

рушпай, адамдын мин кыры менен мин сырын ачкан татына ырларды жазууга ыктай баштаганы огеле кубандырат. Бул жагынан да анын жузум шикгил жакшына ырларды окурмандарына тартуу эте алаарына ишнебиз.

Кана эми, эпикалык кецдиктеги ырларды жазып, поэзия суйуучулерду толкутуп, ойлонтуп-толгонсо! Арийне, тандалма жыйнактын ичинде азыраак болсо да, турдуу темалардагы ырлар жолугат. А, биз анын поэзиядагы керецге-бутасы болгон махабат айылындагы колго киргизген ийгиликтери тууралу гана сез кылдык. Калганын окурмандарга коелу. Тургун Жуманын бул тандамал жыйнагы поэзия суйуучулерге тартууланган ерук ширесиндей шипширин сый-белек болуптур деп дагы бир жолу айтмакчымын. Даам татып журунуз поэзия шириндигинен.

Аскараалы РАЖАБАЛИЕВ,
жазуучу.

ЫРДАЛЫП **вутпеген** МАХАБАТ

Тургун Жума адабият астанасына кечигип келсе да, бирок ар тараптан кецири жетилип келген акын. Муну анын алгачкы ыр жыйнагы «Кумар кез» айныксыз тастыктап койгонун окурман журту унутпайт. Анын артынан «Сен бар учун», «Оо, суйуу» деген биринин артынан бири мыкты, баштан аяк ашыглыктын аруу сезимине беленген китептерин жарыкка чыгарып, ырдан ырга бийиктеп есуп баратканын даана кергезду.

Мына эми акын «Ырчы мел булак» аттуу жаны ырлар жыйнагын басып чыгаруу алдында турат. Ырас, мында мурдагы уч жыйнагындагы ырлар менен «Жаны ырлары» кошо берилген. Жыйнакты алтымыш жылдыгына арналган тандалмалар десе да болчудай.

Арзуу лирикасы кол жазманы баштан аяк • ызыл жип сыяктуу аралап журуп отурат. Буга апыстан мисал издебей эле, акындын:

Тулку боюц эркин ескен эликтей!
Кашты кара кетигиндей жацы айдын!
Аппак, кызгылт, пушту жана кырмызы,
Кейнектеруц куп келгенин айтпагын, -

-еген керемет кайрыктарын, же болбосо:

Уялыцкы айтылып жатты жатты сездер,
Карап-карап таанышып жатты кездер.
Кете албастан тушалып бутту буттар,
Бул тамбурда мынчалык кандай кут бар? -

дегендей алгачкы суйуунун ацызына айланган ажайып саптарын четтен келтирсе болот.

Тургун Жума бирде

«Эзун ширин, шириндигиц кыялбай,
Дурт ерттенуп кетпей журет бул дуйне» -

десе, дагы бир ырында

«Жалыныидан шашылып ууртап алып,
брт кеткенин ичимден билбей калып» -

деп ыймандай сырын ысык илеп менен ырга салат. «Отуз кун етпегендей», «Айтунукка», «Булактай коктудагы шар ага элек» деген ж.б. кептеген ырларында акын ак суйуунун арман куусун чертет.

Тургун Жума езунун чыныгы ыр Мажнуну экенин «Сезим тамчылары» ыр турмектерундегу Айжаркынга арналган ырларында эк сонун ачып берет. Сезубуз куру болбосун учун, кайрадан акындын ырларына кайрылуу ашыктык кылбас:

«Айжаркын ай, Айжаркын ай, Айжаркын!
Тацкы шоолам болдук, кетпес нур бактым.
Мен езуиден илхам алдым емурлук,
Мен езунден кайрыгы мол ыр таптым. »

Ушул саптарды улай:

Махабатым - жылдыз ал кекте жанган,
Мелтулдеген жаштык кез артта калган.
Жийде жыттуу саамайыц сылап журуп,
Жигиттигим кермурут сенде калган, -

дейт махабаттын улуу туйгусуна туш келген акын.

«Ырчы мел булакта» туулган жери, бир кезде гулге оронгон Жийдели кыргыз айылы, бугунку шор басып жаткан кунарсыз куу талаалар, суу жетпей чанкап жаткан еруказрлуу ереен, алыстан-алыстан угулган Сыр-Дайранын романтикалуу жаштыгындай алыскы шоокуму, бир туруп балалыктын баёо йнесундегу кайталангыс айыл керунушу,) туруп туулган жердин журек зыркыраткан = зыркы абалы Тургун Жуманы тумен ойлорго :алат. Ал:

'агдыр айдап алыстарда журсем да,
Киндик каным сага тамган буйруктан.

Ага кубе визиткаццай ерукзар,
Келду бойлоп эркин сызган булуттар, -

деп ойлосо оюнан, караса кезунен кетпеген, журекте калып, журекте унутулбай жашаган алыскы мекенин дайыма эстеп да, зцсеп да журет. Акын туулуп, киндик каны тамган айылынын тагдырына кайдыгер карай албай:

Буттай болуп чыгып калган жууркандан,
Не белунуп калдыи журттан? Ан-танмын, -

деп кейип, экинчи бир ырында:

Мунду артынган мусаапырдай боз адыр,
Мецгу жеткен тоолорду эцсеп жете албайт.
Жаштар сыртта тагдыр жасап журушет,
Карыялар жерин таштап кете албайт, -

деп бугунку кундун чындыгын жетер жерине жеткире кашкайтып ачып берген.

«Ырчы мел булактагы» ырлардын баары эле сыдыргыга салгандай тегиз эмес экенин. керкемдук жактан аксаган алешем ырлар да аралаш экенин, чоц акынга окурмандар тарабынан да езгече чоц талап болоорун эскерᵀе кеткенибиз эп болор. Муну Тургун Жума езу да

алдын ала туюп, сезип «Кечир мени, ерукзар» деген ырында «Терт китебим терт тыйынга арзыбайт» деп атпайбы.

«Ырчы мел булагыидын» ыры миццеген окурмандардын журегунде шылдырап ырдалып турсун, Тургун досум.

Атакул ЖАКЫПОВ,
акын, Алыкул Осмонов атындагы
республикалык адабий сыйлыктын ээси

/5 У

Жумаев Тургунбай

МАЗМУНУ

Маркабай Ааматов. вруксардын акыны..........................3
Окурмандарга...8

КУМАР кез
ырлар жыйнагынан

Жолугууну самаймын...10
Жашоо..ц
Сырыц кайсы?..12
Ыйык сырды сактай жур..13
Сенде бар..14
Танданyy ыры..15
Угасыцбы?...16
Келбейсинби?...17
Кумар толо жоодурап кезуи турса...................................18
Парвана кылба..20
(айылайын дальща...21
Унутпа..22
Эстедим..23
Аруулук издеген кулукмун..24
0зуц болуп карайын..25
Биле жур...26
вткен кундер - етелгесу емурдун.....................................27
Кеч куугумдегу жолугушуу...28
А мени келеби аягыцУ..29
Кандай гана жолугушаар экенбиз......................................31
вткенду эстеп..32
Куткун, жаным...33
Кышка калган сезимдер...35
Карегимде элесиц...36
Кайда кеттин..37
^рдап журем..' 8
туз кун етпегендвй..39
Кекуректегу дарт...40
Журектегу ыр болсун...1
Сен женунде ырдадым...^2

Ыйлаба......43
Жугармак суйуу......44
Журек сырын сезбедин......45
Тагдырына тан бергин......46
бзунду ырдайм......47
Биринчи апрель......48
Энелерди суктандырган энесиз......50
Мен жана бакыран кез балдар......51
Энеме......52
Жаннатиге......53
Эокелеп кой......54
Бузарман устага......55
энулдун жаштыгы......57
Токто, мезгил......58
I оско......60
Элине жаман?......61

СЕН БАР Y4YH
ырлар жыйнагынан

Сен бар учун......63
Сенин жылуу элесин......64
С -йуунун келиши......65
гзгу элес......67
Эзуцден башка ким туят?......68
*х-унукка......69
к пде кетти бир элес......71
I буз кандай ысык эле!......73
ч радан жолуккан сулууга......75
харлык......77
*ˉап этем емурден......79
":сгсй болуп тилим катты......80
• ^ ' эркем......81
Ът—уч сезимдерди......82
-а маржан болуп ерулгум бар......84
эми жолуга албайт еиденебуз......85
•: кала берди кыял бойдон......87
• аштап кайда кетти^ сен?......89

Лейлектеги ыр майрамы..90
Балтекке..92
Оо, суйуу

ЫРЛАР
жыйнагынан

Махабат - ыйык сезим..95
Сезим тамчылары (*Турмвктен)*....................................--97
Миц-ерук шамал багы
00. суйуу (*Турмвктен)*...0
Узулбеген умут
Кырктагы сезим..143
Кеткен элем кайра келгени...145
Кайталангыс кыя албас таттуу учур................................147
Жалал-абад - куттун шаары..149
Кел туну..]
Жийдели кайрыктары..'j"
1. Жийделиге...1
2. Чацкаган ерукзарга..155
3. Мажурум талды саамайынан сылап кой.....................157
4. врукзарга бер айлуу тундерукду

ЖАНЫ ЫРЛАР

Поэзиям, умутсук...У
Ырыма
Бутуруучуге
Кез тийбесин
Бебектайга
Ыйык сез..' J2
Кызгалдак____________________________________уj*
Тою тушкен кызга..1^4
Кыялдануу..],
Бариктер да кол чапсын...л
Кенгум келет...]Z
Саргайып калабызбы?...J^
Оо, суйуу!

Толкундоо..184
Баткен жергем..185
Суктаналы Айгулге..186
Классташтарга..187
Селт этпе...189
Аруу кызга..190
Эрте же кеч...И
емур...18
Издегеним издеген...193
Кудуктенуу...1S
Тацкы жел..16
Сагыныч ксщгуроосу..1E
Суйуубузге не кубе?..19$
Буйругун ук журектун...200
Кош, жан дептер..)1
Кандай азап арзуу жугун кетеруу....................................20
Кыздын каты...205
Кутуу..20
Айсберг...2C
Кантип айтам?..20'-.
Сенсиз эми...- I
лган жерге..211
Caі а......................-
уз жана энсее...2"
оогт. онуу..2 .V,
э-ысиздейм...2'
1с- н рухун эл менен..211
сетпейт эм болоор касиетич..220
« цу ач, «Кызыл-Туу^Ж?..?..222
учат акак ыр..225
<? иенк ерукзар...227
- ты °*ажабапиев.* Махабат - ышкы жарчысы....................228
Какыпов. Ырдалып бутпеген махабат............................239

Адабий-кврхем чыгарма

Тургун Жума

ЫРЧЫ мел БУЛАК

(Тандалган ырлар)

Редактору *Маркабай Ааматов*
Мукабасын керкемдеген *Мырзабек Кадыров*
Корректору *Жаннати Жумаева*
Компьютерде терген *Бермет Абдыразакова*
Компьютерде калыпка салган *Рая Терибаева*

Басуугa кол коюлду 10.08.2014-ж.
Келему 15,5 басма табак.
Нускасы 1000. Буюртма № 323.

«Бийиктик» басмасы
Бишкек ш., Ю. Абдрахманов кеч.,
тел.: 620213

Автор женунде маалымат

Тургун Жума (Жумаев Тургунбай) 1954-жылы 1 -январда Тажикстандын Канибадам районундагы Жийдели кыштагында туулган. Кыргыз улуттук жазуучулар союзунун мучесу. 4 ырлар жана 2 даректуу баян китептеринин автору, 2 адабий жыйнактын тузуучусу, "Курбаналы Сабыров" атындагы адабий сыйлыктын лауреаты, Билим беруу жана профсоюз тармагындагы узурлуу эмгеги учун "Билим жана илим кызмагкерлер профсоюзунун мыктысы" жана "Билим беруу мыктысы" теш белгилери менен сыйланган Баткен районунун ардактуу атуулу. "2005-жылдын мырзасы" наамдарына ээ болгон. 2001-жылдан бери Билим беруу кызматкерлеринин кесиптик нрлигинин Баткен райондук комитетинин ;гасы болуп иштеп келууде.